Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...эгдэмнай 1921 оной ноябрийн 21-нэз гарана | № 272 (14292) | 1973 оной ноябриин 20, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Кабанскын аймагай «Байкал» колхозой загаһашад табан жэлэй гурбадугаар шиидхэхы удха шанартай жэлдэ яһала һайн хүдэлжэ байна. Василий Петрович Марченкын даадаг бригадада гушан хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда үнинэй загаһашад Николай Федоров, коммунист Михаил Попов гэгшэд халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Василий Марченко.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР БАЯСХАЛАН

...эхэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунис пар... Центральна комитет, СССР-эй Верховно Соведэй ...диум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Советскэ Союз... ...алшадһаа, партийна ба ниитын эмхинүүдһээ, ба... ...уудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ...адай коллективүүдһээ, Совет Армиин болон Фл... ...эгшэдһээ олон тоото амаршалгануудые абаһан Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүры... туйлаһан амжалтанууд тухай, үйлэдбэриин даа...удые, абаһан уялгануудаа, угтамжын түсэбүүдые ...оонь урид дүүргэһэн тухай эдээн дотор хэлэг... Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ ...шленностьда, хүдөө ажахыда, мүн бусад һалбари... арадай ажахын түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ...һан үндэр үрэ дүнгүүдые совет хүнүүд сэдьхэлээ ...ар тэмдэглэнэ. Коммунис партияа нягтаар тойрон ...ай тухайдаа, тэрэнэй политикые бүрин дэмжэжэ ... тухайдаа эдэнэр мэдүүлхэдээ, манай социалис ...оной хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын аша ... улам бүри эршэмтэйгээр ажаллахые найдуулна.

...мунис, национально-демократическа, зүүнэй үзэл... социалис партинуудһаа, түрүү үзэлтэй ниитын эм...дһээ, правительствануудһаа, гүрэнэй, политическэ ...тын ажал ябуулагшадһаа, мүн хариин оронуудай ... хүнүүдһээ һайндэрэй амаршалганууд ороһон бай... ...үүехэ революционно һайндэртэй дашарамдуулан, ...айханиие хүсэжэ байһанаа амаршалгын телеграм...д, бэшэгүүд соогоо эдэнэр мэдүүлнэ. Дотоодын ...адын политикадаа КПСС-эй, Совет гүрэнэй ленинскэ хараа шэтлэлдэ, коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта совет арадай туйлаһан асари ехэ амжалтануудта харин оронуудай ханинарнай амаршалганууд соогоо үндэр сэгнэлтэ үгэнэ. Манай партиин XXIV съезд дээрэ абтаһан эб найрамдалай программа бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь аша үрэтэй, шууд сэхэ ажал ябуулга дэлхэй дээрэ болоно байһан түүхэтэ хубилалтануудта, «хүйтэн дайнһаа» шахардуу байдал һулаpуулха тээшэ хэгдэһэн ябуулгада, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёһоор зэргэ оршолгын, али алиндань аша туһатай харилсаанай гол ёһонуудые бэхижүүлхэ, эб найрамдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые саашадань нягтаруулан эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ гээд эдэнэр сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ.

Совет арадта, Советскэ Союзай Коммунис партида, Совет гүрэндэ үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые хүргэһэнэйнь, һайн һайниие хүсэһэнэйнь түлөө, КПСС-эй Центральна комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет партийна, совет ба ниитын эмхинүүдтэ, предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдтэ, СССР-эй бүхы ажалшадта, Коммунис, национально-демократическа, зүүнэй үзэлтэй социалис партинуудта, правительствануудта, гүрэнэй, политическэ болон ниитын ажал ябуулагшадта, демократическа эмхинүүдтэ, харин оронуудай бүхы ханинартаа үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ | СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

Эдэбхи үүсхэлыень дэмжэн урмашуулха

ВЦСПС-эй зарлаһан бүхэсоюзна научно-практическа зүблөөн ноябриин 15—16-да Москвада Союзуудай байшангай Октябрьска зал соо боложо, социалис мүрысөөндэ хабаадагшадые моральна ба материальна талаарнь урмашуулгын асуудалнуудые зүбшэлһэн байна. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, профсоюзуудай Соведүүдэй, Центральна Комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай ажал ябуулагшад, эдэбхитэд энээнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

ВЦСПС-эй Президиумэй гэшүүн, Москвагай профсоюзуудай городской Соведэй түрүүлэгшэ Л. В. Петров элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

Малшадай амжалтанууд

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ ехээр худалдахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, Мариин АССР-эй, Кировскэ, Костромской, Нарынска, Орловско, Тульска областьнуудай хүдөөгэй ажалшад мяха, һү, үндэгэ, ноосо гүрэндэ худалдаха 1973 оной арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ.

(ТАСС).

...УРБАДАХИ ЖЭЛ—ШИИДХЭХЫ, ...ҮРБЭДЭХИ КВАРТАЛ—ГАБШАГАЙ

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын ахалагша хонишон Д. Б. ГАЛСАНОВАЙ хөөрөөнһөө

ЭРХЭТЭЙШЬЕ ҺААНЬ, БЭЕЛҮҮЛХЭБДИ

...үри ноябрь һарын тэн... ...тор урин дулаан, саһа ...тай байжа, адууһа мал ...ээхэдэ аятай зохид, ута ...р байба гээшэ. Тиигэбэ... үбэлэймнай һаари хүй... ...хаһа улам ойротожо, ...ээ, үглөөниинь шангаха... жабарлан, хаа-яа са... ...рдоһон шэдэлдэг болоод ...а.

...эгэ үгөөр хэлэбэл, мал... ...ай ажалдахи харюусал... ...й, хүшэрхэн хүдэлмэ... ...хаһа — малай үбэл... ...гэ түлэг эхилбэ гээшэ. ...энэйшье мэдэһээр ажа... ...удай олонхи үхэр мал, ...эд үбэлэй һаранuудта гол ...эб дулаан байрада байл... ...ажа эдеэлүүлэгдэдэг гээ... ...ааб даа. Тиимэһээ үбэл... ...ын үедэ үхэр малай ...а, үбһэ тэжээл эдихэ ...адань тэдэнһээ эдеэ хоо... ... зүйл — мяха, һү ехээр ...а гэжэ малшан бүхэнэй ...ысэдэгынь ойлгосотой.

Харин хонин ажалнай ...һээ нэгэ бага өөрын он... ...гаатай гээшэ. Хонидые ...эй хүйтэндэшье гол тү... хээрын бэлшээридэл ...лжа гарана ха юмбибди. ...ниие ноябрь, декабрьһаа ...эд, май һара болотор, ...оной гаратар хаагаад ...үүлхэ болоо һаамнай, ...бтар ехэ тэжээл хэрэг... Тиигээдшье хонид ходо ...атай байбал, муудадаг, ...н бэлшээжэ, хээрэ эди... юумэеэ өөһэдөө оложо ...адаа тобир байдаг ами... шуу.

Хонишод бидэ үбэлэй ян... ...ама хүйтэндэшье, хэды ...га һалхи шуурган, саһа бордоһон болог, хамаагүй, али болохо арга мүрыень оложо, хонидоо ехэнхидээ адуулжал гараха баатай болоно ха юмбибди. Тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ хонишодой харюусалга бүри ехэ болодог, ажалынь үшөөл хүшэр хүндэ болодог гээд һанагшаб. Юуб гэхэдэ, залхуураад, анхарал ёһоор табингүй, муугаар адуулаа, һайн бэлшээриие нь оложо шадаагүй һааш, хонид хэдэхэн хоног соо турашаха. Һүүлдэнь тэдэндэ тоһошье шудха, туһа болохогүй. Эндэл бүхы мэргэжэл шадабари, зориг эрмэлзэлээ элсүүлэн, хүсэ шадалаа, заримандаа үргэһэ нойроошье гамнангүй хүдэлхэдөөл хонишод ажалдаа амжалта туйлажа шададаг байна.

Эгээл энээн дээрэһээ Хэжэнгын аймагай хонишодой үүсхэлые үнэн зүрхэнһөө һайшааһаб. Бултадаа социалис мүрысөөндэ оролсон, хүн бүхэн урдаа тодорхой зорилго табяад, бүхы арга боломжоёо гүйсэд элсүүлэн хэрэглэжэ, габшагай шангаар хүдэлөөл һаа, бидэ бэрхэтэй хүшэр үбэлжэлгые һайнаар дабажа гараха, хонин бүхэнһөө хурьга абаха, ерэхэ зундаа ноосо ехээр хайшалха үндэһэн һуури табижа шадаха байнабди.

Манай ажахын хонишод жэл бүри үбэлжэлгын эхилхын урда өөһэд өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, тодорхой социалис уялга абадаг заншалтай. Байгша ондошье хонишодой суглаан дээрэ хэһэн ажалайнгаа дүн согсолходоо, ерэхэ 1974 ондо ямар үрэ дүн туйлахабибди гэжэ хөөрэлдэһэн, хүн бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абааһэн. Жэшээнь, би өөрөө ерэхэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 105-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм ноосо хайшалха гэһэн уялга абаа хүм. Тиигээд энэ урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ажахынгаа бэрхэ хонишон Валерий Базаржаповтай социалис мүрысөө баталаа һэмди.

Иимэ үрэ дүн туйлаха арга боломжо манайда бии гээшэ гү? Гүйсэд бии гэжэ хэлэхэ байнаб.

Би өөрөө эгээл арбан жэлдэ эхэ хонидые харууһалнаб. Урда тээнь механизатораар хүдэлжэ байһан аад, хонишон байһан эжыгээ үбшэлхэдэ орондонь хонидые һара соо хараха гэжэ ошоһон аад, мүнөө хүрэтэр энэл ажалдаа хүдэлжэ байнаб. Энэ ажалдаа дуратайшье бологдоо. Мүн энээндээ дүршэжэ, зарим онол оншыень оложо, һүүлэй хэдэн жэлдэ яһала һайн үрэ дүн туйладаг болообди гэжэ хэлэхэдэ алдуугүй. Жэшээнь, энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 108 хурьга түлжүүлээб, хонин бүхэнһөө 4,7 килограмм ноосо хайшалааб. Оролдосото ажалыемни гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнэжэ, малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр намайе «Хүдэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнаа. Энэ ехэ шагнал хайрыень болото ажалаараа харюулха хүсэлэнтэйб.

Бидэ гэр бүлөөрөө хонин ажалда хүдэлдэгбди. Бэдма-Ханда нүхэртэеэ хоюулан, мүнөө 550 эхэ хонидые Тапхар гэжэ газарта үбэлжүүлжэ байнабди. Хонидоймнай байра һайнаар зэһабарилагданхай, хана хаяань хуу шабагданхай. Түрүүшын хүйтэндэ эдюулхэ үбһэ, һолоомо, талха таряанай зүйл газаамнай буулгагданхай. Мүнөө хонидтоо үдэшэ, үглөөниинь үбһэ тэжээл эдюулжэ халуулаад лэ һайн эдинсэтэй бэлшээридэ адуулнабди. Хонид шадалааршье һайн. Саһа багатайда таряалан дээрэ хонидой оложо эдихэ юумэншье яһала элбэг.

Бүхы хониднай ерэхэ жэлэй январь, февраль һарада хурьгалуулагдахаар августа соо искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнхэй. Түл абалгадаал баһал эртэнһээ бэлдэнэбди. Хурьгадые сакмач болгожо байлгаха таһалганyудые олоор түхеэрхэ хаалта хаамжанууд, доронь дэбдихэ хохирһоо эхилээд, элдэб эм дом, минеральна тэжээл гэхэ мэтые хуу эртэнһээ бэлэн болгонобди.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, дүрбэдэхи жэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, бүхы дээрээ энэ табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл соо бэелүүлхын түлөө тэмсэхэбди.

М. НАМЖИЛОВ,
бэшэжэ абаба.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Һүтэйн һүнэй фермэдэ 7 һаалишад ажалладаг юм. Эндэхи һаалишад бүри эртэ намар байхада үбэлжэлгэдөө бэлэдхэл хэжэ, харюусалгатай хаһаяа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлтэйгээр, дулаан байратайгаар угтахын тула оролдоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Түгэс һайн бэлэдхэлтэйгээр үбэлжэгээ угтаһан малшад энэ шанга шалгалтаяа амжалтатайгаар дабажа гарадаг гэжэ хүдөөгэй ажалшан бүхэн һайн мэдэнэ. Тиигэншьегүй лахаб. Хараалһан түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тула, түхэреэн жэлэй туршада оролдосотойгоор ажалла, тиигэбэл амжалта хэзээшье туйлахаш гэжэ дүй дүршэлтэй болоһон малшад залуушуулда тон зүб заадаг гуримтай.

Эндэхи һаалишад даажа байһан ажалаа эмхи гуримтайгаар ябуулха арга боломжотой. Байра байдалынь дарагар, хаһа сагтаа дулаалагданхай. Октябрь һарын эхеэр тэжээл буйлуулдаг цех һайнаар хүдэлгэгдэнэ. Харууһалжа байһан үнеэдээ табигдаһан рационойнь ёһоор буйлуулагдаһан тэжээлээр эдеэлүүлээд байхада үбэлэйшье һаранuудта ехэ һү һаажа болоно гэжэ һаалишад энэниие һайн мэдэнэ бшуу. Түсэбэй дүүргэлтэ хүн бүхэнэй хайшан гэжэ ажаллаһанһаа дулдыдаха байһаниинь элитэ. Тиимэһээ һаалишан бүхэн абаһан социалис уялгаяа дүүргэхын тула ажалаа эмхи гуримтайгаар ябуулхые оролдодог гуримтай.

Ниитын адууһа малай ашаг шэмые улам дээшэлүүлжэ, гүрэндэ сагаан эдеэ, мяха элбэгээр тушаахын тула нэн түрүүн үбһэ тэжээлэй найдамтай бааза байгуулха хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд гол анхаралаа табиха зэргэтэй.

Байгша ондо Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз сагай уларилай хэр тогтуурингүй байбашье, олон һүрэг адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаба. Ажахыда сагаан һолоомон, зелёнко яһала ехэ. Табигдаһан рационой ёһоор талха таряанай зүйл болон бусадшье шэмэтэ тэжээл малда үгтэхөөр хараалагдана.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэе гэһэн уряа доро Һүтэйн фермын коллектив ажаллаа. Һаалишад гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб һараар уридшалан дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлнэ. Ажалаа һайн мэдэхэ шударгы бэрхэ һаалишад эндэ олон юм. Түрүү һаалишан Нима Ешиева арба һарын туршада даажа байһан бүлэгэйнгөө үнеэн бүриһөө 3250 килограмм һү һаажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Дүй дүршэлтэй һаалишан Галина Балданова энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 3 мянган килограмм һү һаажа абанхай. Эдэ нүхэднай Октябриин революциин һайндэрэй урда тээхэнэ һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, мүнөө тэдэнэр 1974 оной түсэбөөр ажаллана.

Эндэхи һаалишад һаяхан Улаан буландаа сугларжа, арба һарын туршада хэһэн ажалайнгаа дүн гаргаад, саашанхи зорилгоёо тодорхойлбо. Үбэлэй 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1300 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха социалис уялга баталан абаад, энэ харюусалгатай хаһаяа эмхи гуримтайгаар үнгэргэхын тула нэгэ хүн шэнгээр оролдоёл гэжэ аймагайнгаа малшадые уряалаа.

Республика доторoo үүсхэл гаргаһан Яруунын малшадай жэшээгээр хүдэлжэ, абаһан социалис уялгаяа болзорһоо урид дүүргэхэ гэжэ тэндэхи малшад шниидээд, үдэрһөө үдэртэ оролдожо байнхай.

Н. НАМСАРАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Сэлэнгын аймаг.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАБА

СССР-эй ба Гвинейн Республикын хоорондохи экономическа, техническэ харилсаанай асуудалнуудаар Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын ба Гвинейн Республикын правительствын хоорондын хэлсээндэ ноябриин 17-до Москвада гар табигдаа.

СССР-эй правительствын даалгабаряар — гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, Гвинейн Республикын правительствын даалгабаряар—ДПГ-гэй ЦК-гай Национальна политбюрогой гэшүүн, социальна хэрэгүүдэй министр Н Фамара Кейта хэлсээндэ гар табиһан байна.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, Л. В. Смирнов, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр ба бусад тусхай тушаалтад;

Гвинейн талаһаа — ДПГ-гэй ЦК-гай Национальна политбюрогой гэшүүн, Гвинейн Республикын Премьер-Министр Лансана Беавоги, ДПГ-гэй ЦК-гай Национальна политбюрогой гэшүүн, һуралсалай ба соёлой министр Мамади Кейта, ДПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, гадаадын худалдаа наймаанай министр Абдулай Туре, түсэбэй министр Алиун Драме, Гвинейн Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Матиас Мориба ба бусад тусхай тушаалтад хэлсээндэ гар табилгын баяр ёһололдо хабаадаа.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

Россин Совет Федеративна Социалис Республикын наймадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сессиие 1973 оной декабриин 18-да Москва хотодо зарлахые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтообо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1973 оной ноябриин 16.

И. Т. НОВИКОВОЙ МНР-тэ ЕРЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). МНР-тэ ерээд байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков Эрдэнэтийн-Обоодо (Булганай аймаг) хүрэһэн байна. Зэдэй, молибденэй ашагта малтамалай үндэһэ һуури дээрэ эндэ горно-шанаржуулгын комбинат, Эрдэнэт хото баригдажа байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. Майдар ба бусад тусхай тушаалтад И. Т. Новиковтой хамта ябалсаа.

Айлшад барилгын хүдэлмэритэй танилсаһан, Булганай аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаһан байна.

АХА ДҮҮ МОНГОЛ ОРОНДО ЕРЭБЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). СССР-эй шулуу нүүрһэнэй промышленностиин министр Б. Ф. Братченко түрүүтэй совет горнягуудай делегаци хани ёһоор Монгол орондо ерэһэн байна.

Монгол ханинартаа айлшаар ерээд байха үедөө делегаци МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалтай уулзаа.

Совет делегаци МНР-эй түлишын-элшэ хүсэнэй промышленностиин түрүү предприятинуудта — Шарын голой нүүрһэнэй уурхайда, «Налайха» гэжэ шахтада, мүн Урда Гобидохи шулуу нүүрһэтэй газарнуудай нэгэндэ хүрэһэн байна.

1974 ондо СССР-эй, МНР-эй Шулуу нүүрһэнэй промышленностиин министерствэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоон тухай протоколдо гар табигдаба.

Америкын астронавтнууд Москвада

«Союз», «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудаар 1975 ондо туршалгата хамтын ниидэлгэ хэхэ программаар совет космонавтнуудтай һорилгонуудые үнгэргэхын тула американ астронавтнууд ноябриин 18-да Москвада ерэбэ. Американ астронавтнуудай хоёр экипаж: Т. Стаффорд, Д. Слейтон, В. Брандт, А. Бин, Р. Эванс, Д. Лусма гэгшэд делегациин бүридэлдэ ороно.

Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ космонавтнуудые бэлдэдэг түбтэ һорилгонууд үнгэргэгдэхэ байна.

(ТАСС).

МАЛШАДАЙ ЭРИЛТЭ ҺАЙНААР ХАНГАХА

...ртиин Түнхэнэй райкомой ...ай бригада Туранай сов... ...хүдэлмэришэдэй ажаһуу... ...культурна эрилтын яма... хангагдадаг байһые һая... шалгажа үзэһэн байна. ...лтын дүнгүүд КПСС-эй ...ной бюро дээрэ зүбшэл...гдэз.

...рсагдаһан ажахын 230 ... хүдэлмэришэд, алба... ...шад болон захиргаанай ...радай хүдэлмэрилэгшэдэй ...аза олонхинь малай ...ю, фермэнүүд дээрэ ажал... Тэдэнэй зариманиинь ... холын фермэнүүдтэ хү... ... Энэ жэлэй үбэлжалгэ... ...ү һаалиин нэгэ фермэ, ...ида тушаагдаха малай 5 ...э, залуу эбэртэ бодо малай 6 гүүртэ, хонидой 16 отара оруулагданхай. Малай эдэ бүхы байрануудта ажаһуудаг малшад һайн үрэ дүнгүүдые туйлахын түлөө оролдосотойгоор ажаллана.

Мүнөө үедэ совхозой бүхы мал үбэлжөөндөө оруулагданхай. Дал хорёонуудыень дулаалха талаар эмхидхэлэй ажал хэгдэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан малшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэ хангаха талаар хэмжээн абтажа байна.

Совхозой газар дээрэ 8 жэлэй гурбан һургуули, сельпо, Нилово пустынь гэжэ нютагта соёлой байшан, мүн ондоо нютагуудта хүдөөгэй гурбан клуб, 4 библиотекэ, участково больница, медицинскэ пунктнууд түхеэрэгданхэй.

Малшадай байра байдалые, мүн культурна эрилтэнүүдыень һайнаар хангахын тула совхоздо горитой арга боломжын бии байһые хараадаа абажа, совхозой партком зохихо хэмжээ абаха ёһотой байгаа. Гэбэшье энэ асуудалаар партиин райкомой пленумэй тогтоолой байгша оной июнь һарада гараһанһаа хойшо горитой саг үнгэрөө гэбэшье, энэ үе соо Монгой хонишодой бригадын ажаһуудалай, культурна эрилтэ шэнэ аргаар хангагдадаг болоо.

Ажахын партком, Туранай сомоной Соведэй гүйсэдком хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха асуудалнуудые партийна суглаануудта, Соведэй сесси дээрэ мүнөөшье болотор хаража үзөөдүй байһаар.

Һургуулинуудай багшанар, Хойто-Голой больницын хүдэлмэрилэгшэд, соёл гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй һулаһаа, аймагай эмхинүүдэй зүгһөө туһаламжа абажа шадаагүйһөө боложо, түсэбгүйгөөр ажаллана, малшадай байранууд дээгүүр үсөөн ябана, гадна малай холын фермэнүүдтэ политическэ, элүүржүүлгын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар үнгэргэнэгүй.

Туранай сельпогой автолавка гүүртэ, фермэнүүдтэ ажалладаг малшадта эд бараа графигай ёһоор абаашанагүй, һайн эд бараан зарим ушарта малшадта хүрэдэггүй байна.

Мүн дурсагдаһан сельпогой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Э. Н. Сутормин) эд бараа һайнаар наймаалхын, магазинууд болон столовонуудай санитарна байдал һайжаруулхын түлөө үшөөл һулаар тэмсэнэ. Хойто голой эдеэ хоолой магазинуудта гурил, ургамалай тоһон, саахар гэхэ мэтэ наймаалагдадаггүй. Томохогдоһон фермэ, гүүртэнүүдтэ худалдаа-наймаанай ларёгууд эмхидхэгдээдүй байһаар.

Уран һайханай коллективүүд хабар-намарай туршада совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтэ хангаха хүдэлмэридэ хабаадалсахаяаболишоо. Аймгүйсэдомой соёлой таһаг, соёлой байшан энэ шухала хүдэлмэри һэргээхэ зорилгоор туһаламжа хүргэнэгүй.

Малшад болон совхозой хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай эрилтэ хангаха зорилготой хүдэлмэрилэгшэд Туранай сомоной Соведэй газар дээрэ олон гээшэ. Хэрбээ, тэдэнэй хүсэ шадал зүбөөр элсүүлээд байбал холын гүүртэ фермэнүүдтэ хүдэлдэг малшадай, мүн ажахын бусадшье хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр бүриин эрилтэ үргэнөөр хангаха хэрэгтэ туһа нэмэри болохо һэн.

И. ФЕДОРОВ,
хүдөөгэй бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

Үүсхэл гаргаһан ажахыда

ОЛЗО ЕХЭТЭЙ БОЛГОХЫН ТҮЛӨӨ

Шэбэртэһээ зүүлжээ харгышье һайн даа. Эндэхи хүтэл-дабаанда модо шэрэһэн машинанууд дайралдана. Бодонгуудай совхозой хүршэнэр — Потанинай модошод аянда ябанад. Харгын хоёр тээгүүр полинууд: таряанай, кукурузын узуур дээгүүр хонид, үхэр мал бэлшэнэ. Үнеэдынь тугалнуудтаяа бэлшэнэ. Улаа эрээн казах үүлтэрэй, бүдүүн хүлтэй, газарлиг, мяхалиг бэетэй үхэрнүүдые харанабди. Бэээ таһа долёожорхинхой тарган мал тарянай һуури дээгүүр эдеэлнэ.

Совхозой нэгэдэхи отделени Хонхоло нютагта түбхинэнхэй. Малаа үсхэбэрилдэг газарынь эндэ юм. Малшадай суглаан болохо байба. Клубтаа зон сугларнад. Зүбшэхэ асуудалынь тон шухала удха шанартай. Юуб гэхэдэ, мяханай үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг шэгдэлтэй болохо болоһонһоо хойшо отделениин бүхы гүүртэлүүдые (гэдэнь 14) бултыень племенной шанараарнь илгажа, шэнээр бүридүүлхэ болоно. Энэ асуудалые малшад яа зүбшэхэ байба.

Отделениин клуб соо зон сугларанхай. Совхозой директор Доржи Цыбикович Цыденжапов энэ асуудалай удха шанар тухай хуряангыгаар зондоо хөөрэхынгөө урда тээ отделениингээ хүдэлмэрилэгшэдтэ нигэжэ мэдээсэбэ:

— Үнгэрэгшэ үбэлдөө малаа шахажа, гүрэндэ тарган мяха тушааха гэһэн социалис уялга абажа, үүсхэл гаргаа һэмди. Тэдэнээ сүм дүүргэжэ шадаабди. Энээнэйнгээ түлөө партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг 1000 түхэригэй мүнгэн шантайгаар абаабди...

Үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг гуламта болоходоо, ехэ олзо доход оруулха, толгой бүхэниинь үнэтэйгөөр худалдагдаха гэжэ зон булта ойлгожо байна ёһотой. Зүгөөр, нимэ шэглэлтэй болохын тулада малаа эрдэм ухаанай заабариин ёһоор илгажа хараха, мүнөө байһан гүүртэнүүдээ шэнээр бүридүүлхэ болонобди. Буряадай филиалай эрдэмтэн, лабораториие даагша Н. С. Вахрушев хэдэн хүдэлмэрилэгшэдтэеэ ерэжэ, энэ хүдэлмэри хэжэ ошоо. Энээнэйнь ёһоор бидэнэр гүүртэнүүдые яажа бүридхэхэб гэжэ мэргэжэлтэдтэеэ суг һайсал хөөрэлдэжэ үзөө гээшэбди. Энэ хараа һанамжануулаа таанадтай зүбшэхэ гээ һэмди, — гээд, директор главна зоотехник Цыден-Доржи Бадмажаповта үгэ үгэбэ.

Н. С. Вахрушев түрүүтэй эрдэмтэдэй арбаад шахуу хоногто байжа, бонитировко хэһэн бэшэлгэ-заабариин ёһоор бүхы малнуудаа (14 гүүртэдэ байһан) шэнээр илгажа, гүүртэлхэ тухай хараалһанаа нүхэр Бадмажапов зондо хөөрэжэ үгэбэ.

— Уданшьегүй бүхы малаа байрадань оруулжа, шахан таргалуулха саг ерэбэ. Хоёр-гурбан үдэр соо энэ хүдэлмэри сүм дүүргэгдэхэ болоно. Малнуудай нэгэ гүүртэһээ нүгөөдүүлдэ абаашагдаха болохо. Энэ ушарта арсалдаа гаргажа болохогүйбшибы даа. Бүтэхэ тээшэнь булта бодомжолхо ёһотойбди, — гэжэ зоотехник хэлэбэ.

Бүхы мал сооһоонь дүрбэн зуугаад шахуу сэбэр казах үүлтэрэй улаа эрээн үхэр бии болонхой. Класс классаарань дууһан тоологдонхой. Саашадаа энэ хүдэлмэриие гуримтайгаар ябуулбал, бүри 1975 онһоо сэбэр үүлтэрэй мал худалдажа шадаха аргатай болохо байна. Казахай үүлтэрэй малые, мүн герефордско үүлтэрэй малтай шуһа холиходонь бүришье һайн, мяха ехые үгэдэг малнууд бии болохо юм хаш. 180-аад толгой герефордско үүлтэрэй эмэ хашарагуудые Прибалтиһаа асараа. Игэхэдээ Бодонгуудай совхоз аймаг доторoo үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг гурбадахи гуламта болохо юм. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз һүтэй үүлтэрэй үнеэдые үсхэбэрилдэг газар болонги. «Победа» колхоз үүлтэртэ хони үсхэбэрилдэг ажахы юм. Хонин ажалынь колхоздоо ехэ олзо оруулдаг һалбари болонхой.

Совхоз һүүлэй дүрбэн жэлдэ ходо олзотой гарана. Гансахан энэ жэлдэ тарган мал (стандартһаа дээшэ) гүрэндэ худалдаһанай ашаар 70 мянган түхэриг нэмэлтэ олзо абаһан байна. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада абаһан нимэ олзонь 370 мянган түхэриг болоо.

Эдэ тоонууд, түйлалтанууд гэнтэ тэнгэриһээ тэб гээд буугаагүй даа. Нилээдгүй ехэ ажалай, оролдолгын, совхозой бүхы хүдэлмэришэдэй хүсөөр эдэ бүгэдэнэй түйлагдаһаниинь ойлгосотон.

Доржи Цыбиковичтэй хөөрэлдэнэбди. Зоноо, түрүүшүүлээ магтана, олон хүнэй нэрэ дурдана.

— Совхозой һая тогтожо байхада, сабшалан һайжаруулха, уһалха гээшэ бэрхэтэйшэг хэрэг байдаг бэлэй.— гээд директор дурдана. Луговодууд хүдэлжэл байгаал даа. Тиигээшье һаа, энэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаагүйдөө, үбһэ тэжээл хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэдхэхэ гээшэнь бэрхэтэй байгаа ха юм даа.

— Партийна организациин секретарь байһан Тогошиевтой хоюулан айлнуудаар ябажа, зонтой хөөрэлдэжэ, сабшалан дээрэ хүдэлхэ хүнүүдые бэдэрдэг, идхадаг бэлэйбди, — гэжэ Доржи Цыбикович хөөрэнэ. Ажалайнь түлбэри нэн түрүүн гуримшуулаабди. Тиигэнэмнай луговодоор хүдэлхэ зон олдожо ядахаяа болёо. Үбгэдэй хажууда мүнөө залуушуул олон болоо. Сагыень алдангүй 2—3 дахин уһалаад, үтэгжүүлээд, мал адууһаяа сабшалан дээрэһээ саг соонь гаргабал, үбһэ ногооной һайн ургаса абтаха даа, — гэжэ батаар лаблан хөөрэбэ. — Сабшалан дээрээ малаа нэгэ бага удаан болгоо хадаа мүртэй үбһэ абахаб гэжэ һаналтагүй.

Сабшалан һайжаруулха тухай директорэй хөөрэхэдэнь, эндэхи луговод Ц-Д. Дондубоной сабшалан табяад оной эхеэр хараһанаа һанаба. Хажуурай орохогүй үдхэнөөр ургууһан хүсы үбһэн (люцернэ) тухайдаа, шанар тухайнь хөөрэжэ байгаа агша һэн. Мүнөөшье болотор тэрэ хүн луговодоор хүдэлһэн зандаа. Энэшье жэлдэ Аяга гэжэ газартахи 110 га сабшалангай гектар бүриһөө 32 центнер үбһэ хуряажа абаһан байна. Ондоо луговод Цыден-Доржи Будажапов 76 га сабшалангай гектар бүриин 25,5 центнер үбһэ абаа. Нимэ үрэ дүн түйлаһан луговодуудай нэрэ Доржи Цыбикович олоор дурдаба. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри гуримтайгаар ябуулдаг болоһоной ашаар тус совхоз дун да зэргээр гектарай 20 центнер үбһэ хуряадаг болонхой.

Сабшалангай, бэлшээриин газар һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдана. 90 гектар сабшалангай газар үндэһөөрөө һайжаруулагдаа, 150 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри хорёологдоо. 120 гектарта олон жэлэй ногоон таригдаа. Имэ ажал ябуулһанай ашаар мүнөө жэлдэ 17500 центнер үбһэн һүрилэгдэжэ хорёологдоо. Түсэбһөө хоёр дахин ехэ — 3000 тонно дараха түсэбтэй аад, 6000 тонно силос дарагдаа. Тарянайшье һайн ургаса абтаа — дунда зэргээр гектар бүриин 13 центнер ороохон хуряагдаа. Аймагай бусад ажахынуудтай жэшэбэл, ургасаараа түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ.

Үбһэ хуряалгада түрүү арга хэрэглэжэ, ехэшье, һайншье шанартай үбһэ хямдааршье һүрилжэ хорёолоо. Үбһэнэй хүдэлмэридэ оньһожоруулагдаһан хоёр звено хүдэлһэн байна. Жэшээнь, Хонхолодо А. С. Сукневэй звено 19288 центнер үбһэ хуряажа һүрилөө. Хүн бүхэниинь зуун соо мянган центнер үбһэ бэлэдхэһэн болоно. Центнер бүхэнэйнь өөрынь үнэ 3 түхэригтэ болоо.

10 хүн 8 тракторай хүдэлдэг газарта (А. С. Сукневэй звено) урдань зуугаад шахуу хүн үбһэндэ гарадаг һэн ха. Эндэ юрын лэ тоонуудые бодоод үзэхэдэ, хэды шэнээн алмалта болооб гээд эли болоно бэшэ гү даа.

Малшадай ажал хүнгэдхэхэ, байдал һуудал һайжаруулха талаар горитой юумэн хэгдэнхэй гэжэ харанабди. Хонхоло, Шанага нютагуудтахи малай комплекснууд оньһожоруулагдажа байна. Уһа халааха, тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүд табигданхай. Шанагадань 300 үхэрэй байха байрада дулаан агаараар дулаасуулагдаха оньһон түхеэрэлгэ тодхоогдонхой. Мүнөө үбһэ болон ондоо тэжээл бутаруулжа, хуурайгаар холихо түхеэрэлгэ табигдаад байна. Һаядаа гүрэндэ тушаагдаха мал хорёо соо шахагдана. Морин шаргаар үбһэ асаржа, буулгадаг, хүнэг соо талха тарянай зүйл зөөдэг, яама соoһоо силос сабшажа, малтажа абадаг саг тиимэшье үни болоогүйбшибы даа гэжэ эдэниие харахадаа толгой соо орохо юм.

Ажалай эрхэ байдалай һайжархада, мүн ажалай һайнаар түлэгдэдэг болоходо, малшадаар хүдэлхэ зон захаһаа олдохо байна. Мал таргалуулһанай зэргээр түлөөһэн үгтэдэг.

— Малдашье ороод хүдэлһэйб гэхээр болохо даа, — гээд партийна организациин секретарь Очиржапов миһэрнэ. — Үнгэрөөшэ жэлэй 4 һарада нэгэ айлайхи — Базар Эрдынеев Шарүү Бадмаевна һамгантаяа 146 мал шахаа. Тиин сүүдхэдээ толгой бүхэниинь нэгэ килограммаар нэмэдэг байба. Нигэжэ һарада 500 гаад түхэриг энэ айлайхи абадаг байгаал даа. Малшад һара бүри үхэр малаа шэгнэжэ, мүрысөөнэй дүн нигэжэ гаргагдадаг юм. Малаа таргалуулһанай зэргээр түлөөлэ абаха болоһонһоо хойшо зон оролдодог байна.

— Бүхы ажалаа коммунистнууд, комсомолшууд, депутадууд, эдэбхитэдтэ түшэглэжэ, тэдэнэй туһаламжа, дэмжэлгээр лэ хүдэлэгдэнэ гээшэ, — гэжэ Доржи Цыбикович хэлэнэ. Сельскэ Совет, тэрэнэй түрүүлэгшэ Б. Бухадеев ехэ туһаламжа хүргэдэг даа. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат малшан Сыбжидма Дармаева, аймагай Соведэй депутат, малшан Жалма Батомункуева, сельсоведэй депутадууд, коммунистнууд үйлэдбэриин гол шухала газарнуудта ажалладаг байна.

Колхозой мэргэжэлтэд барагсаан шахуу нютагаи зон. Главна зоотехник Ц-Д. Бадмажапов түрүүтэй мал ажалай мэргэжэлтэд мүнөө илангаяа харюусалгатай ажал эрхилхэ — үүлтэртэ мал үсхэбэрилхэ болобо.

Совхозой директор түрүүтэй эдэнэр булта дaa түрэл нютагаа гоё, болбосон түхэлтэй, ажахыгаа улам хүгжэнги шанга шадалтай болгохын тулада эрмэлзэнэ гэжэ эдэнэрэй сугларaад хөөрэлдэхэдэнь, хаража, бодожо һуугаа һэм. Олон барилга бодхоогдоһон байна, үшөөшье олон баригдаха хараатай. Соёлой ордонһоо эхилээд, үхибүүдэй ясли хүрэтэр элдэб барилга хэгдэхэ байна.

Хүтэлбэрилэгшын ажалые ямар нэгэн заабаряар хизаарлахын аргагүй байна. Тиихэдэ хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ажал мүн лэ өөрын онсо илгаатай байһаниинь эли. Амаралтыншье үдэр амаржа байхань хомор бээз даа.

Тон олон янзын асуудалаар зон директорэй кабинедтэ оронод. Шухала асуудалнууд зүбшэгдэжэ шиидхэгдэнэ. Хамтынишье, хубиинишье асуудалаар хүнүүд директортэ ерэнэ. Эдэнь хуул болохо тээшээ зохид соогоо хэлсэгдэнэ. Корреспондентын эндэ һуулсаһандашье гоеоһон юумэн үгы, тон лэ юрын ажалайнь үеые, эдэнэрэй харилсаа хаража һуугдаа. Тиин зонтоёо үгеэ ойлголсодог хүтэлбэрилэгшэ гэжэ харахаар.

Д. ЖУГДУРОВА.

Шанага — Улаан-Үдэ.

1973 оной октябрь.

НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ. (Татарай АССР). **Барилгашад, хабсаргагшад, сорго хэгшэд болон бусад хүдэлмэрилэгшэд ажалай ехэ амжалта түйлаба. Камскын автомобилиин заводто хэрэглэгдэхэ орон дотор эгээ томо ТЭЦ-эй түрүүшын энергоблок ашаглалгада тушаагдаа.**

ТЭЦ биралгада хабсаргагшадай Ильгизар Фазлыевай, сорго хэгшэдэй Махаил Стюфеевэй даадаг бригадын гэшүүд шалгарба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 42-дохи СМУ-гай постройкомой түрүүлэгшэ В. И. Подгорнова түрүү бригадын хүтэлбэрилэгшэ Ильгизар Фазлыевые амаршалжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮБЭЛДӨӨШЬЕ САГААН ЭДЕЭН САЛГИДАХА

Байгша оной үбэлжэлгын үедэ үнеэдэй һү шамые дээшэлүүлхэ, сагаан эдеэ ехээр, гүрэндэ элбэгээр худалдаха тушаа Яруунын аймагай колхоз, совхозуудай һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаһан үнэтэ үүсхэлые Хориин совхозой Улаан-Одоной отделениин һаалиин фермын коллектив халуунаар дэмжэбэ. Тиихэдээ тэжээлэй цех таһалгаряагүй хүдэлгэхэ, үнеэ һааха гурим зүбөөр сахиха, тиигэжэ һүнэй шанар һайжаруулха, үнеэдэйнгээ тоо толгой олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха гэжэ шиидхээ. Үбэлэй үедэ һаалишадай дунда зоотехнарна һуралсалые совхозой главна зоотехник Г. Ханхабаев хүтэлбэрилхэ болонхой.

Фермын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һаалишан Димит Цыжипова түрүүлнэ. Тэрэ арбан һарын туршада үнеэн бүриһөө 2277 килограмм һү һаагаа. Энэнь жэлэй уялгаһаа 377 килограммаар ехэ болоно. Октябриин һайндэрэй болохоёо байхада, һаалишан Ханда Аюшеева жэлэйнгээ даабари амжалтатай дүүргэ. Тиихэдээ үнеэн бүриһөө 2217 килограмм һү һааһан байна.

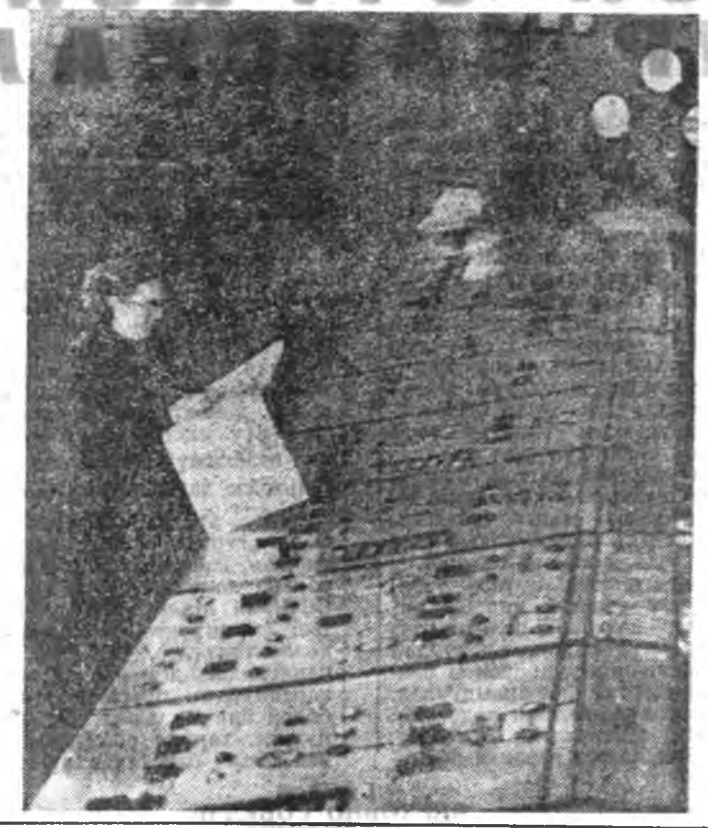
Мүн баһа Ц. Дараева, К. Васильева. Банзаракцаева гэгшэд һайн дүнгүүдтэй.

Эндэхи гүүртын үнеэн бүридэ үдэртөө 15 килограмм силос, 2 килограмм үбһэн, 3 килограмм зеленко, һаагдаһан литр һүн бүхэндэ 400 грамм концентрат эдюулэгдэнэ. Һаамхай үнеэд бүлеэн уһаар уһалагдана. Һаалишад мүнөө үнеэн бүриһөө сүдүүхэдээ 7—8 килограмм һү һаана.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хориин аймаг.

Улаан-Үдын пром... предприятинуудые, гэрнүүдые, соёл гэ... ордонуудые түхэрэ... соо таһалгаряагүй ... лаар хангажа байх... ТЭЦ-эй хүдэлмэрш... женерно-техническ... жэлтэд ехэхэн эдэбх... гаргана. Орёо нари... түхеэрэлгэнүүдые ... ехэтэйгээр ашагла... оролдоно. Машинист Фирсов, ахалагша ... А. И. Подлунная ... ажалдаа харюусалг... гээр хандана. Эдэн... досо шадабариһаа ... завод, фабриканууд ... лаар, халуун уһаар ... дажа байна.

ТЭЦ-эй олохон хүд... шэд юһэдэхи табан ... гурбадахи, шиидхэхы ... абаһан уялгаяа амжа... гаар бэелүүлжэ байн...

ЗУРАГУУД ДЭЭР... хим машинист Н. Т. Ф... ахалагша дежурна ... Подлунная.

П. БУРМАКИ...

фото...

ЗОРИЛГОМНАЙ ЭЛИ, ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭБДИ

Манай совхоз олон һалбаритай томохон ажахы гэжэ аймаг соогоо тоологдодог юм. Хүдэлмэришэднай хэжэ бүтээжэ байһан ажалаа эмхи гуримтайгаар ябуулжа, абаһан социалис уялгаяа болзорһоо урид нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула ехэхэн оролдолго гаргана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хүн бүхэнэй оролдолгын ашаар амжалта түйлагдадаг гээшэ ааб даа. Түйлаһан амжалтануудаа, ажахынгаа түрүүшүүл тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйб.

Манай ороной ажалшад һайндэр бүхэнөө ажалай бэлэгүүдээр угтадаг һайн һайхан заншалтай юм. Ажахымнай малшад, механизаторнууд үнгэрэгшэ үедэ габшагай бэрхээр хүдэлжэ, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэжэ шадаа. Арба һарын туршада манай Шергинскэ совхоз 10220 центнер гахайн, 3880 центнер үхэрэй мяха, 20900 центнер һү гүрэндэ худалдаба. Энэ хугасаада манда 1293 тугал, 15448 поршоонхо абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ механизаторнууднай 117 мянган центнер таряа хуряажа абаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө 14 центнер ороoһо ургуулаа. Энэ жэлэйнгээ таряа хуряалгые богонихон болзорто, гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абахын тула механизатор бүхэмнай хүдэлгэжэ байһан комбайн, машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдоо.

Ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряаха хүдэлмэридэ аймаг соогоо онсо шалгарһан бригада, звенодо солото механизатор Социалис Ажалай Герой Наталья Ефимовна Коневагай нэрэмжэтэ кубок, мүнгэн шантайгаар үгтэдэг юм. Солото механизаторай нэрэмжэтэ кубок абахын тула аймагаймнай олохон бригаданууд мүрысөө. Ажахымнай бригада звено бүхэн энэ үндэр шагналда хүртэхын тула бүхы шадабари, бэлигэээ гаргажа шадаа. Наталья Ефимовна Коневагай нэрэмжэтэ кубок зун, намараи үедэ түрүү бригада, звенодомнай барюулагдажа байгаа.

«Хартаабха хоёрдохи талхан» гэжэ арад зон хэлсэдэг гээшэ. Байгша ондо 12000 центнер хартаабха хуряажа абаха түсэбтэй байһан һаа, 16300 центнер ургуулаабди. Хартаабха хуряалгаяа оньһон техникын ашаар хэдэг болоһоной ашаар, энэ харюусалгатай ажалаа богонихон болзорто хэдэг болонхойбди. Комбайнер Иван Васильевич Пермяков 63 гектарһаа 7 мянган центнер хартаабха хуряажа, аймаг соогоо нэгэдэхи һуурида гараа. Байгша ондо хартаабхашаднай гектар бүриһөө 102 центнер энэ шухала эдеэ хоол хуряажа абаба. Ороoһо тарянай тогтууритай һайн ургаса хуряажа абахын тулада ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй ааб даа. Ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын түлөө гэһэн уряа доро хүдэлмэришэднай мүнөө үедэ ажаллана. Һайн шанартай үрэһэнэй ороoһон гүйсэд хаагданхай. Намарай паар хахалха түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнхэй. Мүнөө үедэ механизаторнууд тарялан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа тараана. Хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ оньһон техникээ һаяар заһабарилжа эхилхэмнай.

Хэдэн үгөөр малшадайнгаа түйлаһан амжалта тухай хэлэхэ хүсэлтэйб. Ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Быковско һүнэй фермын түрүү һаалишан Валентина Ивановна Ягунова коллектив соогоо эрхимлэжэ гараба. Түрүү һаалишан энэ хугасаада 46646 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2.447 килограмм һү абаба. Бүлэг үнеэдһээ дүшэ гаран мянган килограмм һү абаһан һаалишад манда олон. Һаалишад Аграфена Андреевна Щепина, Аграфена Егоровна Болдакова болон бусад тэдэнэй дунда ороно. Хандалын һүнэй фермын бэрхэ һаалишан Зинаида Харлампиевна Маласова харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2463 килограмм һү мүнөө һаагаад байна. Тэрэ ажалдаа абьяастайгаар хандадаг, хамта хүдэлдэг нүхэд соогоо хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм. Комсомол басаган Зина мал ажалда һаянай хүдэлжэ эхилбэшье түрүүшүүлэй зэргэдэ батаар орожо шадаа. Хамта ажалладаг нүхэдынь Зинаида Маласовае Соведэй депутадаар һунганхай. Жилинскэ гахайн фермын коллектив арба һарын дүнгөөр түрүүлжэ ябанхай. Гахайшад Мавра Владимировна Оскорбина, Валентина Петровна Жилина гэгшэд энэ хугасаада 1.127 поршоонхо түлжүүлээ. Түрүү гахайшад Мария Владимировна Телешева, Тамара Михайловна Лагерева энэ жэлдэ 1218 центнер гахайн мяха гүрэндэ тушааба.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ, онсо шалгарһан 9 һаалишад, гахайшаднай орден, медальнуудаар һаяхан шагнагдаба. Со...мнай үнинэй хүдэлм...дэй нэгэн Мария Вла...ровна Телешева Окт... революциин ордендо ...бэ. Түрүү гахайшан ...шина Ажалай Улаан... орденоор шагнагдаа.

Энэ жэлэй сагай ...лай хэр таарамжагүй ...башье, хүдэлмэриш...ниитынгээ адууһа ма...дам хүрэхэ үбһэ т...бэлэдхэжэ абаа. Манда ...мянган центнер ...12500 центнер силос, ...тонно витамин схэтэй ...ной гурил бэлэдхэгдэ... сэд хүрэхэ зелёнко, ...һолоомон манда бии.

Малшадай харюуса...хаһын нэгэн — үбэ...түлэг дундаа ябажа ...Үбэлэй һарануудта ...нэй түлөө тэмсэе гэһэ... Яруунын аймагай һаа... республика дотороо ...һан гээшэ. Яруунын ма...дай гаргаһан үүсхэлые ...жэһэн суглаанууд һү...лиин фермэнүүдтэ үнэ...дэнэ.

Үбэлэйшье үедэ һү...лияа доошолуулангүй, ...мал үхэр, гахай бүр...шэгнүүрые ехээр нэм... гүрэндэ тоһолиг һү, ... мяха бүри ехээр туш... тулада хүдэлмэриш... бүхы хүсэ шадалаа эл... гаргахаар шиидэнхэй. ...һан социалис уялга... болзорһоо урид дүүр... тулада габшагай бэ... ажаллаха гэһэн зори...дэ урдаа табинхайбди.

В. КАРПО...

Шергинскэ совхо... директ...

Һабанскын аймаг.

ШАНАРТАЙ ТЭЖЭЭЛ, ЗҮБӨӨР ТАБИГДАҺАН РАЦИОН ТУХАЙ

Республикын агрохимическэ лабораториин хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудта бэлэдхэгдэһэн үбһэ, тэжээлэй шанарые шэнжэлжэ элирүүлхэ үүргэ дүүргэдэг юм. Хүдэлмэрилэгшэднай ажахынуудта бэлэдхэгдэжэ абтаһан элдэб тэжээлэй шанарые элирүүлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри хэжэ гараа гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Газарта оруулагдаһан элдэб янзын минеральна үтэгжүүлгэ үбһэ ногооной болон тэжээлэй бусад ургамалай гарасада, тэрэнэй шанарта ямар нүлөө үзүүлнэб гэхэ мэтэ шэнжэлгэнүүд манда хэдэн жэлэй туршада үргэнөөр хэгдэнэ. Бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй шанарые хараада абажа, зүб рацион табижа шадабал, ажахынуудай малшад шахамалнуудайнгаа шэгнүүрые 15—25 процент нэмээжэ шадаха гэжэ шэнжэлгэ гэршэлээ.

Табигдаһан таблица, заабаринуудаар хүргэгдэһэн зүбшөөлнүүдые хараадаа абангүй, үхэр малаа муу шанартай тэжээлээр эдеэлүүлхэ ушар олонхи ажахынуудта олоор тохёолдоһоор. Энэнэйл уршагһаа тус ажахынуудта абтаһан һү, мяханай өөрынь үнэ сэн хараалһан түсэбһөө холо дээшэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Республикын ажахынуудта бэлэдхэгдэжэ абтаһан үбһэ тэжээл химическэ бүридэлэй, шэмынгээ талаар бусад республика, областиинхиһоо ондоо гэжэ шэнжэлгэ элирүүлбэ.

Үбэлэй һаранuудта ниитын адууһа малда үгтэхэ тэжээлэй рацион яажа табихада таарамжатай зохид бэ, ямар тэжээлдэ али бодосууд дуталданаб гэһэн зоотехническэ заабари, зүбшөөлнүүдые лаборатори ажахы бүхэндэ бүри эртэ намар байхада ябуулдаг. Бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй бүридэл тэрэнэй шанарые харуулһан дүнгүүдые лабораториин хүдэлмэрилэгшэд ажахы бүхэндэ ямаршье түлөөһэгүйгөөр хэжэ үгэдэг юм.

Ямар нэгэн ажахыда үбһэнэй болон бусад шэмэтэ тэжээлэй шанар али нэгэ шалтагаанаар сагтаа элирүүлэгдээгүй байбал, «Буряадай АССР-эй ажахынуудта бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй шанар» гэһэн бюллетень тэндэхи мэргэжэлтэд ажалдаа хэрэглэжэ, ниитынгээ адууһа малда рацион зүбөөр табижа шадаха байна. Энэ бюллетень манай агрохимлабораториин хүдэлмэрилэгшэд зохёожо, республикын колхоз, совхоз бүхэндэ эльгээһэн юм.

Байгша оной январь һарада манай лабораториин хүдэлмэрилэгшэд Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажахынуудта элдэб бодосуудаар хэр` хүсэлүүлэгдэһэн рацион хэрэглэгдэнэб гэжэ шалгаһан байна. Энэ шалгалта юу элирүүлээб гэжэ эндэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэмөөр. Олонхи ажахынуудта табигдаһан рационоор эдеэлүүлэгдэжэ байһан мал бэедэ шэнгэсэтэй протеин, каротин, фосфороор дуталдаһан байха юм. Зарим рационьдонь тэжээлэй единицэ, кальци гэхэ мэтэнь үлүү байшоо.

Хамтын адууһа малда эдюулэгдэхэ тэжээлэй рационие протеин, каротин, фосфор болон бусад бодосуудаар элбэгжүүлхэ хэрэгтэ ажахын мэргэжэлтэд болон малшад нэн түрүүн анхаралаа табиха зэргэтэй. Эбэртэ бодо малда хэрэгтэй протеинэй 25—30 процентые карбомидаар һэлгэжэ болоно гэжэ һүүлэй шэнжэлгэ гүйсэд гэршэлжэ үгэбэ. Гэбэшье, Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозһоо бэшэ ажахынууд энэ шэнэ бодосые тэжээлэй рациондо мүнөөшье болотор оруулаагүй байһаар.

Жиирэй һаамхай үнеэндэ үбэлжэлгын үедэ 18—20 килограмм карбамид элдэб тэжээлтэй холижо үгэхэдэ, хэдэн центнер талха тарянай зүйл алмагдаха зэргэтэй. Элдэб янзын тэжээлдэ 1 килограмм карбамид холижо үнеэндэ эдюулхэдэ 15—17 килограмм һү нэмээхэ, шахамал үхэр бүхэн шэгнүүрээ 2—3 килограммаар дээшэлүүлхэ байна.

Талха тарянай зүйлые дрожжоор эһээжэ, малда эдюулхэ, тэрэнэй 25 процентнь алмагдана. Тэжээлэй 1 литр дрожжодо бэедэ шэнгэсэтэй 10—20 грамм хүрэтэр протеин бии юм.

Хэрбээ тэжээлдэ фосфор ехээр дуталдабал, преципитат, яһанай гурил, фосфат аммони нэмэжэ үгэхэдэ таарамжатай.

Минеральна нэмэлтэ — мүнөө үеын гол асуудалай нэгэн болонхой. Тиимэһээ малда үгтэһэн тэжээлнүүдтэ минеральна бодосуудые нэмэхэ арга боломжо республикымнай ажахы бүхэндэ гүйсэд бии. Энэ шухала хэрэгтэ колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд гол анхаралаа хандуулжа, хараалһан түсэб, даабаряа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхынь тула мүнөө үеын эрхэ байдалда тааруу тэжээлэй зүб рацион табиха болоно.

Байгша ондо республикымнай ажахынуудта хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ сагаан һолоомон бэлэдхэгдэбэ. Энэ жэлдэ хуряагдаһан 1 килограмм шэнисын һолоомодо 31,9 грамм протеин, обёосой һолоомондо 25,9 грамм протеин бии. Ниитын адууһа малай үбэлжэлгые ажахы бүхэн ядамаггүй үнгэргэхэ аргатай. Хуряагдажа абтаһан һолоомон урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, тэжээлэй бодосуудаар һураггүй баян гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Сагаан һолоомые тэрэ зандань малда эдюулхэдэ, мүртэй һайн үрэ үгэхэгүй гэжэ ажахын мэргэжэлтэд һайн мэдэхэ зэргэтэй.

Хэрбээ сагаан һолоомые жэжэ болотор хэршэжэ, дабһатай бүлеэн уһанда дэбтээжэ бурдуугтай гү, али силостэй холижо эдюулхэдэ илангаяа һайн. Хэршэгдэһэн һолоомые 2 процентнэ щелочой холисодо сүүдхэ соо дэбтээжэ, малда эдюулхэдэ зохид гэжэ эли болонхой.

Эдэ бүгэдые хэрэглэхын тула фермэ бүхэндэ тэжээл буйлуулдаг цех һайнаар хүдэлгэхэ, тэдэниие хэрэгтэй оньһон түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангахын тулада ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд гол анхаралаа табихань элитэ болоно.

Байгша ондо республикын ажахынуудта бэлэдхэгдэһэн үбһэнэй шанар урда жэлэйхидэ орходоо нэгэ бага доогуур. Гэбэшье, олохон ажахынууд ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэжэ абаха хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар ябуулжа шадаһанай ашаар һайн шанартай үбһэ ехээр хуряажа абаба.

Республикымнай колхоз, совхозууд ногооной гурил бэлэдхэдэг болоһоор хэдэн жэл болонхой. Бүхы заабариин ёһоор бэлэдхэгдэһэн энэ шэмэтэ тэжээл алишье талаараа һайн гэжэ малшад мэдэрнэ. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго», «Маяк» колхозууд, Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоз, «Мир» колхоз, Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Заганский», «Коммунизм» колхозууд, Бэшүүрэй «Дружба», XXI партсъ... нэрэмжэтэ колхозууд, ...гын совхоз һайн ша... ногооной гурил бэлэ... абаба.

Мүнөө жэлдэ үб... байгаа ниитын адуу... каротинаар дуталдаха ... шэнжэлэлгэ элирүүлбэ. ...мэһээ ажахы бүхэн ...шэлбүүһэ бэлэдхэжэ, ... эдюулхэ хүдэлмэриие ...тайгаар ябуулха болоно.

Байгша ондо ажа...та сенаж хэзээ хэзэ...һээ ехээр дарагдаба. Эн... мэтэ тэжээлые үхэр ...үгэхэһөө гадна, ... эдюулжэ болоно.

Бэлэдхэжэ абаһан б... тэжээлээ һайнаар буй...жа, адууһа малдаа ...хын тулада мэргэжэл... рацион табиха зэргэтэй. ...тын адууһа малай үбэ...гэ — малшадай эгээл ...рюусалгатай шалгалты...гэн. Үбэлэй һарануудта... һү, мяха абахын түлөө... гэрһэн социалис мүры... эрхимлэжэ гарахын т... ажахы бүхэнэй мэргэ... бии байгаа үбһэ тэ... буйлуулжа, раци... ёһоор гаргашалха уял...

С. БЕКЕТ...

Буряадай агрохими... раториие даагша, хү... ажахын эрдэмэй канд...

МАЛШАДЫЕ ХАНГАЛГАДА — ГОЛ АНХАРАЛ

...публикын малшадай ...соёл сурталай хүдэл... ...үргэнөөр ябуулха, хан... ...тэдэнэй ажаһуудал ...уулха хэрэгые сагай ...эдэ хүрэмэ һайн бол... ...тухай КПСС-эй Буряа... ...ком, Буряадай АССР-... Министрнүүдэй Совет ...оной мартын 13-да ...тогтоол абаһан юм. ...тогтоолой Загарайн ...та хэр зэргээр бэелүү... ...жэ байһые һаяхан рес... ...кын Министрнүүдэй ...хаража үзөөд, нийтын ...ажал дээрэ ажаллажа ...колхознигуудай, сов... ...дай хүдэлмэришэдэй ...удалай эрилтэнүүдые ...ха хүдэлмэри хангал... ...гөөр ябуулагдана гэжэ ...лэбэ.

...малшадай депутадуудай ...айн аймагай Советэй ...дком, мүн олонхи сель... ...сомоной, поселково Со... ...малшадай ажаһуу... ...һайжаруулха хэмжээ ...улгануудай түсэб мүнөө ...тор табягүй байһаар. ...аймагай соёл культу... ...худалдаа наймаанай, ...шадай ажаһуудалай хэ... ...мжэ хангалгын эмхи ...анууд тус хүдэлмэридэ ...эрилтын ёһоор, ха... ...салга ехэтэйгээр мүн лэ ...анагүй. Тэдэнэй ажал ...лмэрие Загарайн айм... ...эй гүйсэдком хиналта ...абаагүй, ажалшадые ...алгаа һайжаруулха ...дань туһалдаггүй бай... гэжэ республикын Ми... ...трнүүдэй Совет онсолон ...эглэбэ.

Карл Марксай нэрэмжэтэ ...оздо, Эрхирэгэй, Оно... ...совхозуудта илангаяа ...ар ябуулагдана.

Загарайн аймсоведэй гүй... ...ком худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хангалтагүй хүдэлмэритэй эбсэшэнхэй гэжэ тэмдэглэгдээ. Ажалшадые хангаха талаар түрүү дүй дүршэл хэрэглэгдэнэгүй, автолавканууд холын фермэ, отаранууд, гүүртэнүүд дээгүүр ажаллажа байһан хүн зондо дуратайдаа ошодог, дурагүйдөө ошодоггүй зандаа. Наймаалагшадгүй ларёгууд эмхидхэгдэнэгүй. Малшад гар үзүүрэй хэрэгсэлнүүдые, саг үргэлжэ хэрэгтэй болоод байдаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые колхозой, совхозой түб һуурин ошожо, худалдан абадаг, үнэтэ сагаа хаяха батай болодог байна. Зарим үедэ гурил, хилээмэншье дуталдадаг байна.

Имэ хангалтагүйгөөр мүн Загарайн аймагай элүүрые хамгаалалгын эмхи зургаанууд хүдэлнэ гэжэ Министрнүүдэй Совет заана. Түб һуурин газарнуудта хүдэлдэг медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд малшадта үсөөн ошоно, хүдөөгэй һууринуудтахи медицинскэ пунктнуудай материальна, техническэ баазые һайжаруулха хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, хүдэлмэрилэгшэдынь малшадые хангаха хэрэгтэ эдэохи багатайгаар хабаадаһан зандаа байна. Хүдөөгэй ажалшадай дунда ябуулагдаха ёһотой санитарна гэгээрэлэй, медицинскэ һэргылэмжын хүдэлмэри ёһо тэдыгээр ябуулагдана. Аймагай бүхы ажахынуудай фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ ажалладаг хүнүүдэй байрладаг гэрнүүд хуушаранхай, үмхирһэн, хүйтэн, ариг сэбэрэй талаар хангалтагүй байһаар.

Мал ажалай зарим фермэнүүд, отаранууд дээрэ улаан булангуудшье эмхидхэгдээгүй байна. Кино, лекци, концерт тон хомор. Түрүү дүй дүршэл шудалха, эрдэмээ дээшэлүүлхэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Аймагай һургуулинуудта малшадай хүүгэдэй оажа һураха интернадууд аалиар баригдана. Эрхирэг, Добо-Енхор, Онохой-Шэбэр, Аройжал гэхэ мэтэ һууринуудта хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаанууд оройдоо байхагүй.

Эдэ бүгэдэ дутуу дунданууд Загарайн аймагта юундэ үзэгдөөб гэхэдэ, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд, ажал хүдэлмэри ябуулха ёһотой хүнүүд малшадай ажаһуудал һайжаруулха талаар оролдолго бага гаргана.

Дурсагдаһан эдэ дутуу дундануудые дары усадхаха, тус дутагдалнуудай саашадаа дабтагдахагүй хэмжээ ябуулгануудые дары абахыень республикын Министрнүүдэй Совет Загарайн аймсоведэй гүйсэдкомые (түрүүлэгшэнь В. Е. Бабинцев) уялгалба.

Мүнөө нийтын малай үбэлжэлгын харюусалгатай үе саг эхилээд байна. Тиимэһээ энэ ажалда хабаадажа ябаһан хүн зондо тусгаар анхарал хандуулагдаха ёһотой гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет республикын бусад аймагуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандана.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА ХҮТЭЛБЭРИЛГЭ

Республикымнай Министрнүүдэй Совет Хяагтын аймсоведэй гүйсэдкомой капитальна барилга хэр хүтэлбэрилдэг тухай аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. Г. Цыбиковэй тоосоо шагнаа. Аймсоведэй гүйсэдком капитальна барилгын асуудалнуудта ёһотой анхарал хандуулнагүй, шэнэ барилгануудай саг соогоо ашаглалгада тушаагдаагүй байха ябадалтай эбсэнэ, барилгашадай ажалай эмхидхэл, барилгын механизмуудые хэрэглэлгэ һайжаруулха хэмжээ абанагүй гэжэ тэмдэглэлээ. Аймсоведэй гүйсэдком энэ асуудалаар абаһан тогтоолнуудаа дүүргэхын түлөө оролдоногүй. Аймагай нютагай Советүүд барилгашадай дунда эмхидхэлэй-политическэ ёһотой хүдэлмэри ябуулнагүй, барилгын олон коллективүүдтэ социалис мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй, баригдажа байгаа объектнүүдтэ депутадуудай постнууд эмхидхэгдээгүй.

Капитальна һомололго хэрэглэхэ, гол фонднуудые ашаглалгада оруулха түсэб саг үргэлжэ дүүргэгдэнэгүй. Нэгэ доро олон барилга эрхилэгдэнэ. Энэ ушарһаа дүүргэгдээгүй объектнүүдэй тоо үсөөрнэгүй, капитальна һомололгын ашаг үрэ бага байһаар.

«Бурятцелинстрой» трестын 466-дахи ПМК гэр байрануудые бариха 1971—1972 онуудай түсэб дүүргэээгүй. Сүхын арһанай заводой сэбэрлэлгын түхеэрэлгэ, малай байранууд, малшадай ажаһууха байрын гэрнүүд нобшо удаанаар баригдана. Харанхын комбинированнэ тэжээлэй комбинадай барилга һайнаар эмхидхэгдээгүй байһаар. Барилгын ажалнууд муугаар эмхидхэгдэнхэй, хэрэгтэй материалнууд саг соогоо асарагданагүй, хүдэлмэриин саг муугаар хэрэглэгдэнэ.

Промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд барилгые хэрэгтэй түхеэрэлгээр, проектно-сметнэ документациялар саг соонь ханганагүй.

Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, аймагай барилгын организацинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэнэгүй. Барилгын ажал оньһожоруулха талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Эндэ ажалладаг бүхы хүдэлмэришэдэй 50 процентнь гар хүсөөр хэгдэдэг ажал дүүргэнэ.

Барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд материал, ондоо хэрэгсэлнүүдые алмаха хэмжээ абанагүй. Барилгын шанар олонхи ушарта муу байна. Эдэ бүхы дутагдалнуудай гол шалтагаан юуб гэбэл, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй, барилгын кадрнуудтай болохо асуудалда бага анхарал хандуулагдана.

Республикын Министрнүүдэй Совет капитальна барилга эрхилхэ хэрэгтэхи горитой дутагдалнууд тухай заагаад, тэдэниие усадхаха хэмжээ абахыень аймсоведэй гүйсэдкомые уялгалһан байна. Барилгын организаци бүхэнэй хүдэлмэри хаража үзэхэ, бии байгаа түхеэрэлгэнүүдые һайнаар ашаглаха, барилгануудые хараалагдаһан саг болзортонь ашаглалгада оруулха, барилгын шанар һайжаруулха талаар хэмжээ абаха гэжэ аймсоведэй гүйсэдком уялгалагдаа.

Түсэбэй дүүргэлтын, барилгые хараалагдаһан болзор соонь ашаглалгада оруулхын түлөө шанга эрилтэ барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табиха гэжэ дурадхагдаа.

Барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүрысоонэй үрэ дүн саг соонь согсолхо, үрэ дүнгүүдые сасуулан хараха, олондо мэдээжэ болгохо, капитальна барилгын ябаса тухай зүбшэн хэлсэхэ, баталан абаһан тогтоолые дүүргэхэ талаар хэмжээ абаха гэжэ аймсоведэй гүйсэдком уялгалагдаһан байна.

Малай байрануудые саг соонь ашаглалгада оруулха талаар хэмжээ абахаар «Бурятцелинстрой» трест уялгалагдаа.

Улаан-Үдын нэгэдэхи аптекэдэ гуша гаран хүн хүдэлдэг. Энэ хадаа бага бэшэ коллектив гээшэ. Эдэнэй дунда Н. И. Зубкова, М. И. Пантелеева, Н. В. Кокова, Л. В. Влащич, М. Н. Кожевникова гэгшэд олон жэлэй туршада хүдэлжэ ябана. Эдэ нүхэднай коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, ажалдаа дүй дүршэлтэй болоһон, коллектив соогоо хүндэтэй болоһон хүнүүд гээшэ.

Галина Григорьевна Плюснина — аналитик. Тэрэнэй ажал орёо, хүндэ. Галина Григорьевна энэ ажалда хори гаран жэлдэ хүдэлжэ ябана. Энэ сагай туршада тэрэ ябhала һайн дүй дүршэлтэй болоһон. Тон орёо эм бэлэдхэхэ болоходоо, аптекын хүдэлмэрилэгшэд тэрээнһээ туһаламжа эридэг байна. Нүхэр Плюснина мэдэһэн, шадаһанаа хамта хүдэлдэг нүхэдтөө, илангаяа залуу хүдэлмэрилэгшэдтэ дамжуулан үгэхэ дуратай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник Г. Г. Плюснина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ МЭРГЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Лекционно хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулхын тула методическа хүдэлмэрие һайжаруулха зорилго табигдана. Научно-методическа советүүд, тематическа секцинүүд болон комиссинуудай хүдэлмэри улам эдэбхитэй болгохо хэмжээнүүдые «Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын городской организаци бэелүүлжэ эхилээ һэн.

Улаан-Үдын городской организаци, районно организацинуудтай адли эрхэтэй үшөө гурбан организаци, 140 эхин организаци нэгэдхэдэг юм. Эдэ организацинуудай правленинүүдэй дэргэдэ методическа 32 секци болон комисси хүдэлдэг. Тиигэжэ методическа хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг, лекторнүүдэй мэргэжэлдэ горитойгоор анхарал хандуулдаг болоһон байнабди. «Знание» бүлгэмэй городской болон районно организацинуудай пленумүүд дээрэ методическа хүдэлмэри тухай асуудал ходо шахуу зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа. «Научно-методическа секцинүүдэй хүдэлмэрие һайжаруулха тухай», «Районно организацинуудай правленинүүдэй дэргэдэхи методическа секцинүүдэй хүдэлмэрие һайжаруулха тухай» гэхэ мэтэ асуудалнууд пленумүүдэй үзэмжэдэ табигдаһан, зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

«Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын городской организаци лекторнүүдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ зорилготойгоор семинарнуудые үнгэргэдэг байгаа. Һүүлэй 15 һара соо хамта дээрээ 70 гаран семинар үнгэргэгдөө.

Иимэ нэгэ семинарай программа дурдая. Научно-техническэ эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар 1973 оной мартын 1-дэ үнгэрһэн семинар дээрэ иимэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна:

«Научно-техническэ дэбжэлтын үедэ үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ хэрэг һайжаруулха гээшэ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгын гол зам» (элидхэлшэнь — авиазаводой главна инженерэй орлогшо Ю. Н. Кравцов), «Үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгые һайжаруулха тухай» (НТО-гой республиканска соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. Т. Даниленко), «Эрдэм, техникын туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ научно-техническэ мэдээсэлэй үүргэ» (ЦНТИ-гэй директор байһан П. И. Хантаев).

Научно-техническэ эрдэм мэдэрэл ба үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэлые яажа дэлгэрүүлдэг тухайгаа семинарта хабаадагшад хөөрэлдөө.

Районно организацинуудай правленинүүдэй дэргэдэхи тематическа секцинүүдэй хүдэлмэри тухай хэдэн үгэ хэлэхээр байна.

Районно организацинуудай правленинүүдэй дэргэдэхи методическа секцинүүд район доторoo лекционно хүдэлмэри ябуулха түб болодог байна бшуу.

Улаан-Үдэдэ мүнөө 32 секци болон комисси хүдэлдэг юм: Советскэ райондо — 7, Октябрьска — 8, Железнодорожно — 5, авиазаводто — 6, ЛВРЗ — 6. Методическа секцинүүд лекцинүүдэй идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхын, лекцинүүдэй шанар һайжаруулхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Советскэ районно организациин правлениин дэргэдэхи медицинскэ, научна атеизмын, хуули ёһоной, Железнодорожно районно организациин — медицинскэ ба уласхоорондын байдалаар, Октябрьска районно организациин экономическа ба хуули ёһоной секцинүүд һайнаар ажаллана.

Советскэ районно организациин правлениин дэргэдэхи научна атеизмын талаар секци хүдэлмэрэе һайнаар эмхидхэнхэй. Багшанарай институдай доцент А. Л. Минина энэ секциие хүтэлбэрилдэг. Энэ секциин дурадхалаар соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй, дунда һургуулинуудай биологиин ба химиин багшанартай, врачнуудтай атеизмын темээр хэдэ хэдэн семинар үнгэргэгдэһэн байна.

Советскэ районно организацида мүнөө 17 лектор-атеист лекци уншана. Лекцинүүдэй тематика урид зохёон табигдахай юм.

Дүй дүршэлтэй лекторнүүдэй, методическа советүүд болон секцинүүдэй гэшүүдэй хүсөөр 1972—1973 онуудта 200 гаран лекци шэнжэлэгдээ. Олонхи лекцинүүд гүн гүнзэгы удхатайгаар, һонирхолтойгоор, тодо һонороор уншагдана гэжэ шалгалта элирхэйлээ.

«СССР-эй уласхоорондын байдал тухай», «КПСС-эй гадаадын политическэ ажал ябуулга тухай» гэһэн темээр хүдөө ажахын институдай багша А. В. Тыхешкин, технологическа институдай кафедрые даагша А. Н. Петров, залуу лекторнууд Б. И. Имыкшенов, Б. Л. Раднаев болон бусад лекцинүүдые һайнаар уншана гээд олондо мэдээжэ болонхой.

Улаан-Үдэдэ, мүн бүхы республика соогоо суурхаһан лекторнүүд манайда олон. К. С. Герасимов, Е. Е. Тармаханов, Б-М. Б. Балданов, К. Г. Полонных, П. С. Дырхеев, В. Н. Таракановская, С. Д. Кузичев, И. М. Туманов, Н. А. Миронов, М. А. Киреев, Г. И. Хилтухин, Е. А. Атутова болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоно.

Республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай олонхи хүтэлбэрилэгшэд лекционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева, юстициин министр А. А. Сидорин, санитарна гэгээрэлэй байшангай директор В. Р. Боянова, томо заводуудай, институдуудай парткомой секретарьнууд Е. Н. Корягина, Ф. Ф. Абросов, Б. А. Балдаев болон бусадые эндэ нэрлэжэ болюмоор.

Улаан-Үдэдэ мүнөө арадай 25 университет бии. Тэндэ бүхыдөө 3.890 хүн һурана. Албан зургаанууд, промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдгүйгөөр энэ һуралсал һайнаар үнгэргэхын аргагүй байха һэн. Методическа секцинүүд болон советүүдэй гэшүүд лекциин шанарые шалгахын тула лекцидэ байлсадаг, һүүлээрнь шэнжэлдэг заншалтай. Зүгөөр «Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын городской организаци энэ онол аргые муугаар хэрэглэнэ гэхэ хэрэгтэй. Олонхи ушарта уншагдаһан лекцинүүд муугаар шэнжэлэгдэнэ, дутуу дунданууднь муугаар элирүүлэгдэнэ. Зарим шэнжэлгэнүүдынь нэгэ-хоёр богонихон мэдүүлэлһээ бүридэһэн байдаг.

Манай городой дүрбэн дээдэ һургуулинуудта «Залуу лекторнүүдэй һургуули» эмхидхэгдэнхэй юм. Городской организациин правлениин байгша оной июнь һарада болоһон заседаниин шиидхэбэреэр технологическа институдай залуу лекторэй һургуулида нэгэдэхи һуури олгогдоо һэн. Залуу лекторэй һургуулинууд, юрэнхыдөө, ерээдүйн мэргэжэлтэдые марксистско-ленинскэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлгын нэгэ шухала түхэл маяг, онол арга гээшэ. Залуу мэргэжэлтэд коммунис байгуулгын ямаршье һалбарида ажаллажа байбал, хүнүүдые суртал бодолой талаар хүмүүжүүлгэдэ хабаадаха байна бшуу.

Тэрэнһээ гадуур студентнүүдые лекционно болон пропагандистска хүдэлмэридэ хабаадуулха хэрэгтэ залуу лекторэй һургуулинууд нилээд ехэ үүргэ дүүргэнэ. 1972—1973 ондо залуу лекторэй һургуулида 1 мянга шахуу студент һураһан байна. «Знание» бүлгэмэй городской организаци 140 эхин организаци нэгэдхэдэг гэжэ урид заагаа һэмди. Тиимэһээ эдэнэрэй хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулха бологдоно. Эхин организацинууд научна болон политическэ эрдэм мэдэрэлые, эрдэм, техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводуудай, мяханай комбинадай, нарин сэмбын фабрикын «Знание» бүлгэмэй эхин организацинууд хүдэлмэрээ һайнаар ябуулна гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдэ городой организациин хүдэлмэридэ дутагдалнуудшье олон юм. Бидэ эдэ дутагдалнуудаа усадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байдагбди.

Н. МАРАЕВ,
«Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын городской организациин правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

Советүүдэй хүдэлмэри

ШУХАЛА АСУУДАЛ ХЭЛСЭГДЭЭ

...лай үбэлжэлгэ үнгэргэхэ, малаа олошоруулха асуу... «Рассвет» колхоздо ...р шиидхэгдэжэ байһан ...ажалшадай депутадуу... Бэшүүрэй сельскэ Советэй ...һаяхан зүбшэлдөө хэбэ. ...адуудһаа гадна, сессидэ ...эй эдэбхитэд, зоовэтери... ...мэргэжэлтэд, инженер... ...техническэ хүдэлмэрилэг... ...хүтэлбэрилхы бусад хү... ...рилэгшэд, техник-үрэ... ...гшэд байлсаа.

...хын главна зоотехник ...С. К. Павлов хэжэ бай... ...ажал тухайгаа сесси дээ... ...дээсээ. Бэшүүрэй үүлтэр ...руулха предприятиин ...ьник М. Д. Кислов нэ... ...элидхэл хэһэн байна. ...н болон эмхидхэлэй һүү... ...депутадууд, мүн уриг... ...хүнүүд үгэ хэлээ.

...шаг болотор малай үбэл... ...байрануудай нилээд оло... ...үшөө заһагдажа эхилээ... дүй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Хонидой байрануудые заһабарилга илангаяа хангалтагүйгөөр ябана.

Малай байрануудай саг соогоо заһабарилагдаагүй байһанай гол шалтагааниинь гэхэдэ, комплексно бригаданууд бригадирнууд энэ шухала хэрэгтэ һаналаа хүсэд табяагүй, колхозой хүтэлбэрилэгшэд бригадирнуудта шанга эрилтэ хэнэгүй.

Үбэлэй хүйтэнэй захалжа эхилбэшье, тэжээл буйлуулдаг кухнинуудынь хүдэлжэ эхилээдүй, малда буйлуулан үгэхэ һолоомон үшөөл бэлдэгдээгүй байһаар. Уһа бүлэн гаргадаг скважинанууд хүдэлжэ эхилээдүй. Малай фермэнүүдтэхи ажал оньһожоруулха асуудалда зохихо анхарал табигдаагүй байһаар. Аргал шэбхэ гаргаха, үнеэ һааха гэхэ мэтэ ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагданагүй. Эдэ бүхы асуудалнуудта колхозой главна инженер И. Д. Афанасьев һаналаа хүсэд табидаггүй байна гэжэ сесси дээрэ элирүүлэгдээ.

Һаамхай үнеэдынь мүнөөшье болотор 6—10 модоной газарта бэлшээридэ туугдаһаар. Энээнһээ боложо, үнеэдһээ һү һаалгань улам доошолно. Мүнөө үедэ колхозой һ, һаалиин фермэнүүдэй үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ дунда зэргээр оройдоол 4 литр һүн һаагдана.

Адуу малай тоо толгойн али зэргээр олошоруулагдажа байһан тухай сесси дээрэ хэлсээн болоо, малай гарза ехэ. Бүхы ажахы соо 160 толгой томо эбэртэ бодо мал, 313 гахай гарзалһан байна. Колхозой бүхы хонидойнь 27 процент — хамта дээрэ 2.240 толгой хонид, тэрэ тоодо 923 хурьгад гарзалаа. 1972—1973 оной үбэлжэлгэдэ малай байрануудай муугаар дулаалагдаһанай, хүдэлмэришэдэй дуталдаһанай шалтагаанаар үбэлжэлгын үедэ колхозой мал иигэжэ олоор гарзалһан байна гэжэ сессидэ хабаадагшад тэмдэглээ.

Гүрэндэ һү, мяха тушааха түсэб мүн лэ дүүргэгдэхэгүй туйлдаа оронхой. Үхэр малай, илангаяа гахай болон хонидой тоо толгойе олошоруулха түсэбые 1974 оной январиин 1-дэ хүсэлдүүлхэ асуудал шахардуу болонхой.

Сессидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаараа тусхай шиидхэбэри баталан абаад, «Рассвет» колхоздо зохихо туһаламжа хүргэхэ шухала гэжэ тэрээн соогоо заагаа.

И. БОЧКАРЕВ,
үүлтэртэ малай предприятинуудай республиканска нэгэдэлэй ахалагша зоотехник.

...А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиоте... ...600 мянган номтой. Библиотекын уншалгын хоёр зал ...үдэр бүри хүн олон байдаг. Эндэ үдэртөө мянган ...шахуу хүн орожо гарана.

...Уншалгын ехэ зал соо залуу хүдэлмэрилэгшэ Вера ...Иванова хүдэлдэг. Вера дүрбэн жэлэй саада тээ Зүүн-...Сибириин соёлой институт дүүргэһэн юм. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо эндэ хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоо. Уншалгын залда ходо ерэдэг хүнүүд тэрээниие дүтэ танихa ...һон, уншагшадые хүндэтэйгөөр угтан абадаг, хэрэгтэй номыень түргөөр олоожо үгэдэгтэнь хүндэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вера Иванова ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...ҮРБЭДЭХИ ХҮН ...ҮХЭНИИНЬ — ҺУРАГША

Энээнһээ урагша Арменидэ һуралсалай энэ жэлэйхидэ шэли, аяар 660 мянган һурагшад хэзээшье һураагүй юм. Хоёр хахад миллион хүн зонтой энэ республикын дүрбэдэхи хүн бүхэниинь һурагша болоно. Армениин ССР-эй гэгээрэлэй министр Семён Ахумян энээн тухай иигэжэ хөөрэнэ.

...Манай республикын бүхы ...зоной гурбанай нэгэ ху... ...гэхэ гү, 945 мянган хүн ...гэхэдэ болохо. Һургуу... ...һурагшадһаа гадна, ин... ...тут, техникум, бусад һур... ...линуудай студентнэр мүнөө ...менидэ эдэнэй дунда бии. ...Мүнөө Арменидэ 1.400 ша... ...һургуули хүдэлнэ. Эдэнэй ...хинь дунда һургуулинууд ...Түсэбтэ юһэдэхи табан жэ... ...гурбан жэлэй турша соо ...публикымнай зуу мянган ...эй һураха һургуулиин 153 ...шан бодхоогдоо. Тус һур... ...линууд мүнөөнэй эрилтэ... ...тааруу лабораторинуудтай, ...алсалай техническэ хэрэг... ...нүүдээр хангагдаһан, мэргэ... ...тэй багшанартай. 38 мян... ...багшанар үхибүүдые манай ...хана, хүмүүжүүлнэ гэхэ гү, ...арбан долоон һурагша бү... ...дэ нэгэ һургагша хүртэнэ. ...һургуулиин байшантууд ган... ...гүрэнэй һомолһон мүнгөөр ...колхоз, совхозуудай хү... ...баригдана. Һуралсалай ...жэлдэ Армениин арба най... ...хүдөө нютагта колхозни... ...дай 10.000 хүүгэд шэнэ ...һургуулида һуража эхилээ.

Манай колхозууд һургуулиин байшангуудые бариһаа гадна, үхибүүдые һуралсалай хэрэгсэлнүүдээр, түлөөһэгүй эдеэ хоолоор хангана.

Армениин арадай гэгээрэлэй байгуулалтын хүгжэлтые ганса тоогой талаар абажа хараха болоо һаа, буруу гэжэ һанагдана. Һуралсалай түхэл янза, аргануудые хэрэглэхэ талаар горитой хубилалтанууд болоһон, боложошье байна. Һурагшадта мэргэжэл олгохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

КПСС-эй XXIV съезд бүхы хүнүүдые дунда һургуулитай болгохо хэрэг хангаха гэһэн гүрэнэй ехэ удха шанартай зорилго гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда табяа. Партиин энэ шиидхэбэри бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ гэжэ Армениин юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта туйлагдаһан амжалтанууд гэршэлнэ.

Энэ жэлдэ һургуулиин партануудта һууһан 660 мянган һурагшад — манай арадай омогорхол, совет обществын ерээдүй, асари ехэ хүсэн мүн.

(АПН).

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

„Хүдөө ажахын университет“

БЕРЛИН. Эндэхи выставкын эгээл ехэ зал соо — «Вернер-Зееленбиндер-Халлда» ксенон хоёр лаампын гэрэлэй хэмэл «наран» доро шэниисын, ешмээнэй, кукурузын, наран сэсэгэй тарималнууд ногоорjо эхилбэ. Энэ юрэ бусын поли — СССР-эй эрдэм, техникын туйлалтануудые харуулһан выставкын хүдөө ажахын таһагай экспонадуудай нэгэн. Совет эрдэм, техникын үдэрнүүдэй ГДР-тэ үнгэргэгдэжэ байһантай дашарамдуулан, тус выставкэ эндэ нээгдээ.

Норильск, Мурманск болон манай ороной Холын хойто зүгэй бусад хотонуудта овощ ургуулхын тула иимэ полинууд хэрэглэгдэнэ гэжэ выставкэдэ ерэгшэдтэ экспозици хөөрэнэ.

Совет селекционернүүдэй бии болгоһон оросһото ургамалнуудай, хлопогой, саахарай свёклын, мүн бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса үгэдэг сортнууд эндэ харуулагдана. ГДР-тэ үргэнөөр мэдээжэ болоһон «мироновская-вов» сортдо үндэһэлэн бии болгогдоһон «мироновская-юбилейная» сортын совет шэниисэ ГДР-эй хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые ехэтэ һонирхуулаа.

Газар ажал эрхилэлгэдэ совет инженернүүдэй зохёон бүтээһэн шэнэ механизм болон приборнууд экспозициин шухала зүйлнүүд болоно.

Совет эрдэм, техникын туйлалтануудые харуулһан выставкын таһагые ГДР-эй хэблэл «Хүдөө ажахын университет» гэжэ нэрлэнэ.

Румыниин тракторнууд

БУХАРЕСТ. Брашовскын «Тракторул» гэжэ заводой коллектив продукци гаргалгаар табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Брашовскын трактор бүтээгшэд энэ үе соо ... хэлэй, хэрэглэлэй 96 мянга гаран трактор арадай ажахыда бүтээжэ үгөө.

«Тракторул» завод — 30 ондоо тракторнуудые гаргадаг мүнөө үеын предприяти. Тэрэнэй конвейерһээ юһэн минута бүхэндэ трактор бүтээгдэн гарадаг. Энэ жэлдэ 80 мориной хүсэтэй трактор олоор гаргагдаһан, мүнөө 180 мориной хүсэтэй трактор гаргагдахаар бэлдэгдэжэ байна.

Предприятида совет лицензээр 1946 ондо түрүүшын трактор бүтээн гаргагдаһан юм. СССР-эй трактор бүтээгшэд румын нүхэдтөө түхеэрэлгэнүүдые хабсаргахадань, түрүү технологи нэбтэрүүлхэдэнь туһалаа юм. Энэнь Румыниин трактор бүтээгшэдтэ орёо нарин үйлэдбэри түргэн саг соо нэбтэрүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олгоһон байна.

Мүнөө заводто бүтээгдэһэн зүйлнүүд ганса Румынида бэшэ, хилын саагуур суурхадаг болоо. «Тракторул» продукциила дэлхэйн 72 орондо эльгээнэ.

Чехословакиин гутал оёгшодой хараа түсэбүүд

ПРАГА. Чехословакиин гутал оёгшод 110 миллион шахуу паар гутал гаргахаар хараалһан энэ жэлэйнгээ даабариие амжалтатайгаар дүүргээд, 1974 оной үйлэдбэриин түсэб тухайдаа бодомжолжо байнхай. Гансал Чешскэ Социалис Республикын тус һалбариин предприятинууд 77 миллион шахуу гэхэ гү, али энэ жэлэй түсэбтэй жэшэхэдэ, 500 мянгаар олон гутал гаргаха юм. Гутал оёгшодой Готвальд хотодо болоһон заншалта суглаан дээрэ энээн тухай мэдээсэгдээ. Ороной эгээл ехэ — «Свит» гэжэ комбинат тус хотодо хүдэлдэг юм.

Словакиин предприятинүүд продукци нёдондонойхиһоо ехээр бүтээн гаргаха.

Гутал олоор оёжо гаргахадаа, чехословак мастернууд тэрэнэй шанарые һайжаруулхые оролдодог. Орон доторхи, мүн гадаадын эрилтэнүүдые наринаар шэнжэлдэг байна. Чехословакиин гутал оёгшодой продукци мүнөө дэлхэйн 90 гүрэндэ эльгээгдэнэ. Эдэнэй дунда Советскэ Союз түрүү һуури эзэлнэ. 1975 он болотор Чехословакиһаа манай орондо эльгээгдэдэг гутал 30 миллион паараар олон болохо юм.

(ТАСС-ай корр.).

ФОТО-ЗУРАГАЙ КОНКУРС

Байгаалиие сахин хамгаалха Бүхэроссин бүлгэмэй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой 1974 оной ноябрьда тэмдэглэгдэхэнь. Байгаалиие хамгаалха Буряадай республиканска совет облпрофсоведтэй болон Улаан-Үдын телевидениин студитай суг хамта 1973 оной декабриин 1-һээ 1974 оной августын 1 болотор байгаалиие хамгаалгада зорюулагдаһан фото-зурагай конкурс үнгэргэхөөр соносхобо.

«Түрэл хизаар, Буряадни» гэһэн фотоконкурсын гурим иимэ байхаар баталагдаа:

1. Байгаалида хүнэй хандалга, тэрэнние һэргээн шэнэдхэхэ, ногоон модо тариха хүдэлмэри, ан гүрөөлтэйнь ой тайгын, хада уулын гоё һайханиие зураглан харуулһан фото-зурагууд конкурсдо абтаха.
2. Зурагуудай хэмжээн 18×24 сантиметр байха.
3. Хэдышье зураг эльгээхэдэ болохо, хизаарлагданагүй. Зурагуудаа һубарюулжа байгаад хэдэн болзорто эльгээхэдэ болоно.
4. Эльгээһэн сагһаань дулдыдуулангүйгөөр автор өөрынгөө девиз бүхы зурагтаа табихадань хамаагүй. Хубилгангүй үнөөхил нэгэ девизээ, нэрэ обогоо, адрес, телефоноо бэшэжэ нааһан конвертээ зурагуудтаа сугтань автор эльгээхэ зэргэтэй.

Гадаа талын конвертдэ авторай адрес, нэрэ обог бэшэгдэхэ ёһогүй. Фото-зурагуудаа иимэ адресаар эльгээхэ: Улаан-Үдэ хото, телевиденинн студи, «Түрэл хизаар, Буряадни» («Мой край родной, Бурятия») гэһэн конкурсдо.

Эрхим хүдэлмэринүүдэй авторнуудые урмашуулхын тулада 5 шан тогтоогдоо. Шангай хэмжээн иимэ байха гэбэл:

а) нэгэдэхи нэгэн—60 түхэриг
б) хоёрдохи нэгэн—40 түхэриг
в) гурбадахи хоёр—тус тустаа 30 түхэриг.

Байгаалиин үзэгдэлдэ гү, али тэрэнние хүнэй шэнжэлжэ, хаража байха үедэ болоһон һонирхолтой ушар тухай буулгагдаһан фото-зурагай түлөө 35 түхэригэй тусгаар нэгэ шан тогтоогдоо.

«Түрэл хизаар, Буряадни» гэһэн фото-зурагай конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень фотодо болон байгаалида дуратай бүхы хүнүүдтэ байгаалиие сахин хамгаалха Буряадай республиканска совет хандана.

НАНГИН УЯЛГААЯ ДҮҮРГЭХЭЕЭ МОРДОБОД

Республикымнай нийслэл хотын Соведүүдэй талмай дээрэ хүн зон олоороо сугларба. Сэрэгэй уялгата албанда татагдаһан залуушуул жагсаалда жэрылдэн зогсобод. Тэдэнэр анхан түрүүшынхеэ сэрэгэй хубсаһа үмдэнхэйнүүд, нэгэ эсэгын хүбүүдтэл үзэгдэнэ.

Үдэрэй 11 часта сэрэгэй албанда татагшадые үдэшэлгын баярай митинг эхилбэ. Забайкалиин сэрэгэй округой дамжуулгын Улаан туг талмай дээрэ асарагдаба. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэргэдэ алба хэхэ залуушуулые эрхимээр бэлдэһэнэйнгээ түлөө республикамнай энэ тугаар шагнагдаһан байгаа. ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой туг эндэ асарагдаба. Сэрэгшэд болон городоймнай комсомолшуудай түлөөлэгшэд эдэ тугуудые абажа ябаа.

ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь Валерий Тимашов митинг нээбэ. Тиихэдэ ВЛКСМ-эй обкомой секретарь Владимир Леонов, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшаранай институдай студентка Галина Старшок гэгшэд залуу сэрэгшэдые амаршалаа.

Дайнай ветерануудай Соведэй түрүүлэгшэ, запасной полковник Ф. Т. Будажабэ буурал сагаан толгойтой сэрэгшэдэй зүгһөө залуушуулые амаршалаад, армида ябахадаа, республикынгаа нэрэ хүндые унагаангүй, дээрэ үргэжэ ябахыень, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудай жэлнүүдтэ баатаршалга харуулһан таабай, эсэгэнэрэйнгээ революционно болон дайшалхы алдарта ёһо заншалые наринаар сахихыень залуушуулда хүсэбэ. Тэрэ Совет Эхэ орондоо үнэн сэхэ ябаха һүлдэ тэмдэг болгон түрэл Буряад дайдынгаа адха шорой нютагайхидай үмэнэһөө залуу сэрэгшэдтэ барюулба. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон ябаһан, мүнөө залуу сэрэгшын хубсаһа үмдэһэн Цыденбал Раднаев энэ шоройе хүндэтэйгөөр хүлеэн абаа. Эхэ оронойнгоо үмэнэ патриотическа уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэбди гэжэ залуу сэрэгшэ нүхэдэйнгөө зүгһөө республикынгаа партийна совет, комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэдые, түрэлхидөө найдуулба.

Мүнөө сэрэгэй албанда татагдаһан Владимир Ринчиновэй эхэ Екатерина Нимаевна Батороной хэлэһэн үгэ суглараршадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгөө. Үнэн сэхээр Эхэ орондоо алба хэгты, таанарта найдаһан дайшалхы техникэ һайнаар шудалагты, командирнуудаа хүндэлжэ, жаяг журам наринаар сахижа ябагты, һэримжэтэй хёрхо байгаарайгты гэжэ тэрэ эхэ эсэгэнэрэй зүгһөө юрөөгөө.

О. ЦЫБИКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Дайнай ветерануудай республиканска Соведэй түрүүлэгшэ запасай полковник Ф. Т. Будажабэ түрэл Буряад дайдынгаа адха шоройе Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон ябаһан, мүнөө залуу сэрэгшэ болоһон Цыденбал Раднаевта барюулжа байна.

АВТОРАЙ фото.

Элдэб һонин

ҮЛҮҮСЭ ХАРУУ ХҮН

Американка Генриета Хоуланд-Грин гэгшын наһа бараһан хойнонь, банкда тэрэнэй счёдто 90 миллион доллар үлэшэһэн байба. Энээниие мэдэхэдээ хүршэнэрынь ехээр гайхалсаа һэн.

Юуб гэхэдэ, үхэхынь тээ урда тээхэнэ Генриетын орой ганса хүбүүниинь хүлөө тайруулха баатай болоһон гэхэ. Хүбүүгээ түргэн эмшэлүүлхын орондо эхэнь түлөөһэгүйгөөр операци хэхэ больница бэдэржэ, хайран арбан хоногоо гээжэрхиһэн байгаа.

Өөрөөшье Генриета литр һү абахын түлөө хэдэн сэсэг худалдажа байтараа, наймаашантай хэрэлдээд, зүрхэнэй үбшэндэ нэрбүүлжэ үхэшэһэн гэхэ.

БИБЛИОТЕКЫН ШКАФ СООХИ БАР

Парижай «Рене Николь» гэжэ мебельнэ фирмэ һонирхолтой «библиотекэ» бүтээбэ. Теэд энэ шкафууд соонь ном табихын аргагүй.

«Иимэ шкаф худалдан абахадаа, саарһан ноошодо гаргашалхаяа байһан 1.600 франкяа алмахат. Манай библиотекын номой дүрэнүүд соо литрэйшье шэл амһартанууд багташаха. Гоё гэгшын баартай болохот»,— гээд фирмэ энэ бүтээлээ һайрхана.

ТОН ТОМО ФАСОЛЬ

Англиин Дадли городто олон тоннын ашаанай машинын жолоошон Уолтер Мостерс гэгшэ тэндэхи зоологическэ саадай хэрэгсэлнүүдые зөөжэ байгаа ха. Хүдэлмэреэ дүүргээд, өөрынгөө огород үтэгжүүлхын тула заанай хашаа сооһоо нэгэ багахан нэг шэбхэ абаба. Тэрэ шэбхээр үтэгжүүлэгдэһэн огород соонь фасоль һайнаар ургажа, 10 метр үндэртэй модондо дамжан хүрөөд байна.

«ЗАЛУУ АЙЛ»

Швейцарида һаяхан айл болоһон Готфрид Фефер Бригита Вишер гэгшэд түрэдөө хэниешье урибагүй. Юуб гэхэдэ, эрэнь 71 наһатай, эхэнэрынь оройдоол 17-той байшоо. «Манай наһанай тоонууд адли аад, ганса хоёр ондоогоор бэшэгдэнхэй» — гэнэ тэдэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Хани барисаан, харилсаа холбоон бэхижэ[...]

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай уряалаар хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэхэеэ ноябриин 12-һоо 15 болотор манай орондо ерээд байһан СФРЮ-гэй Президент, СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ И. Броз Титын уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд совет-югослав харилсаа хүгжөөлгэдэ шэнэ ехэ туһа нэмэри хэхэ байна. Хоёр ороной хани барисаан, харилсаа холбоон гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү дайнай үеһөө эхитэй. Хоёр орон социальна адли байгуулалтатай; уласхоорондын гол шухала асуудалнуудта нэгэн адляар хандана.

Совет-югослав харилсаан ажабайдалай элдэб һалбаринуудта хэгдэдэг байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ хоёр партиин, профсоюзай, ниитын бусад эмхинүүдэй хоорондохи харилсаа холбоон улам үргэдэһэн байха юм. Промышленна хэдэ хэдэн ехэ барилгануудые бодхооходонь, Советскэ Союз Югославида техническэ туһаламжа үзүүлээ. Манай орон Югославиһаа элдэб зүйлэй эд бараа, эдэнэй дунда суднануудые, үнгэтэ металлнуудые, электротехническэ хэрэгсэлнүүдые, үргэн хэрэглэлэй эд бараа абадаг байна. Энэ жэлдэ хоёр ороной хоорондо эд бараанай эрьесэ 750 миллион доллар болохо гэхэ гү, али, нёдондо жэлэйхитэй жэшэхэдэ, 15 процентээр үргэдэхэ юм.

И. Броз Титын хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн обед дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Л. И. Брежнев нигэжэ тэмдэглэбэ: «Совет-югослав харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Советскэ Союзай ба Югославиин аха дүү арадуудай хани харилсаа саашадань гүнзэгырүүлэн һайжаруулха һайн арга боломжотойбди гэжэ тэмдэглэхые хүсэнэб».

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа. Юундэб гэхэдэ, социалис оронуудай нэгэн адли политика шахардуу шанга байдал һулаоруулха гол арга нүхэсэл болодог байгаа, мүнөөшье болоһоор гэжэ дэлхэй дээрэхи ушар хэрэгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи дайнай саража, Израилиин [...] түримхэй ябуулга[...] хойшолонгуудые за[...] гээшэ мүнөө үеын [...] хала зорилгонуудай [...]ниинь болоно гээд [...]ла тэмдэглэбэ.

Аюулгүй байдалай [...] рилсаа холбооной ас[...] нуудаар ниитэ Европ[...] лөө амжалтатайгаар [...] гэлгэдэ туһа нэмэри [...] хоёр ороной бэлэн [...] буу зэбсэг бүтээн гар[...] хорооходор шиидэнги [...] ниие Л. И. Брежнев, И.[...] Тито баталһан байна.

И. Броз Титын хани [...]ной албанай хэрэгээр [...] ветскэ Союзда ерэжэ, [...] асуудалнуудаар һанам[...] даа хэлсэлгэ Советска [...] зай, Югославиин арад[...] аша туһада, социал[...] болон эб найрамдалай [...] туһада КПСС-эй ба СК[...] хоорондохи, СССР-эй [...] СФРЮ-гэй хоорондохи [...] барисаа, харилсаа хо[...] саашадань бэхижүүлгэд[...] лөөлхэ байһаниинь дам[...]гүй.

Дүтын зүүн зүг: Амгалан байдал һэргээхэ[...] түрүүшын алхам

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй һаяын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэтэй холбоотой хэмжээ ябуулганууд Дүтын Зүүн зүгтэ бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Египедэй, Израилиин түлөөлэгшэдэй ноябриин 11-дэ гар табиһан протоколой үндэһөөр, Каир, Суэц хотонуудые холбоһон харгы дээрэхи хиналтын пунктнуудые Израилиин сэрэгүүд ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдтэ дамжуулан үгэбэ. Тиигэжэ Египедэй, Израилиин талануд плендэ ороһон сэрэгшэдээ андалдан үгэлсэжэ эхилбэ. Буудалдаа зогсоолгын хойноһоо хиналта, шалгалта хэхэ ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдэй хоёр мянга гаран сэрэгшэ Дүтын Зүүн зүгтэ ерээ.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые уласхоорондын олониитэ һайшаан угтаба. Тиигэбэшье эдэ бүгэдэ Дүтын Зүүн зүгтэхи хёморoo зүришэлдөөе политическэ аргаар гуримшуулхын тула Аюулгүйн Соведэй абаһан шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ түрүүшын алхамууд болоно. Энээнэй үндэһөөр 1967 ондо булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүд бүрин гаргагдаха ёһотой. Тель-Авивай зонхилогшодой али бүхы харата ябуулгануудые үдхэжэ, эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ тойбо татажа байһан ушарынь һанаа зобооно. Ноябриин 11-дэ гар табигдаһан протоколой гуримнуудые дүүргэлгэеэ унжагайруулан, октябриин 22-то байһан газартаа сэрэгүүдээ бусаахые Израиль арсажа байһаар. Энэ ябуулгаяа сагааруулхын тула Тель-Авивай хүтэлбэрилэгшэд элдэб худал хуурмаг шалтагаануудые бэдэрнэ.

«Эблэрхые хүсөөгүйшье һаа, иимэ ябадал хэхэ баатай болоһон байна» гэжэ Парижай «Юманите» газетэ Израилиин харата ябуулганууд тухай бэшэнэ. Үнэхөөрөөшье, уласхоорондын оршом соо Израиль гансаарданги бай[...]ороо, Араб оронуудай хамгаалха хүсэн улам у[...] дэлхэйн олон тоото гүрэ[...] эдээнтэй һанал нэгэтэй һанаа мэдүүлээ. Израи[...] дэмжэжэ байһан гүрэнү[...] Араб оронуудай нефть [...] гээхые арсаһан шиидхэ[...] һанал бодолоо, ябуулга[...] даа хаража узэхыень ба[...] оронуудые баадхаһан ба[...] Эгээл иимэһээ Аюулгүйн [...] ведэй һүүлэй шиидхэб[...] нүүдые Тель-Авив бүдү[...] гээр баһамжалан дорож[...]хо аргагүй болоо.

Дүтын Зүүн зүгтэхи [...] далые зүб уруунь, полит[...]скэ аргаар шиидхэхэһээ [...] рамжатай юумэн үгы [...] Израиль, мүн тэрэниие [...] жэгшэд ойлгодог бо[...] байна. Арабуудтай амга[...] ёһоор ажаһуухые Изра[...] үнэхөөрөө хүсэжэ байһ[...] гү, али хүсэ хэрэглэхэ, [...] хэг түримхэй ябуулга [...] булимтаран эзэмдэһэн [...] тагуудтаа түбхинэн һү[...] жаха политикаяа бэелүү[...] хүсэлэнтэй байһыень ой[...] ерээдүй элирхэйлэн хару[...]ха.

Итали: Ехэ аюул түбэг

Орон дотор республиканска байгуулалта унагаажа, тэрэнние фашис диктатурын үедэнь тэхэрюулэн бусааха һанаашалгатай хархис хүсэнүүдэй шэнэ үгэсөөн Италида элирүүлэгдэбэ.

Үгэсэгшэдэй түб Падуй хотодо байдаг байгаа. Эдэнэр ехэ буу зэбсэгүүдые суглуулһан, коммунис, социалис ба түрүү үзэлтэй бусад партинуудай, эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые алаха хюдаха, гүрэнэй эмхи зургаануудые, радиостанцинуудые, банкнуудые булимтаран эзэмдэхэ түсэб бодолтой байгаа.

Үгэсөө хэхээр һэдэгшэдые элишэлэлгэ тухай мэдээсэл Италиин үргэн олониитын һанаа зобообо. Орон дотор шэнэ түхэлэй фашис хүсэнүүд хорото ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлжэ байһыень эдэнэр буруушаана. «Италиин социальна хүдэлөөн» (ИСД) гэжэ фашис партиин гэшүүд 400 мянган да хүрөө. Энэ парти элдэб нюуса хэлсээнүүдые эмхидхэһэн, харата ябуулганууды үнгэргэһэн байна.

Италида фашистнуудай харата ябуулганууды хэншье, юуншье хориногүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Үе үе болоод лэ полици шэнэ түхэлэй фашистнуудые барижа хаадаг байна. «Италиин социальна хүдэлөөн» гэжэ партиин уда марша Д. Альмиранте энэ жэлэй май һарада парламентын гэшүүнһээ гаргагдаа. Фашис парти һэргээһэнэйнь түлөө тэрэнние сүүдтэ үгэхөөр гэмнэгдээ. Тиигэбэшье шэнэ түхэлэй фашистнуудые үмэгшэлхын тула зарим тусхай тушаалтад элдэб хэмжээнүүдые абана.

Италида орон доторой байдалай аюул түбэгтэй байһыень шэнэ үгэсөө элирүүлгэ үшөө дахин гэршэлэн [...]руулба. Республиканска [...]гуулалтада зүрюу ха[...] ябуулгануудые хэдэг х[...] нүүдтэ эсэргүү хэмжээ [...]ха эрилтэ демократиче[...] олониитэ табина.

В. СЕРОВ,
Д. ДЫМОВ,
В. ГОНЧАРОВ.
(ТАСС).

Хилын саанаһаа
радио • телефон • телеграф

ДЭЛХЭЙН ХЭБЛЭЛ ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Түрүүлэгшэ И. Броз Титын хоорондо болоһон уулзалгын дүнгүүд гадаадын хэблэлэй, уласхоорондын олониитын анхарал татана, һонирхол үүсхэнэ. Советскэ Союзай, Югославиин хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон уулзалга имагтал Советскэ Союзда ба Югославида бэшэ, харин дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй аша туһада харюусаха байна гээд Югославиин профсоюзуудай орган — «Рад» газетэ тэмдэглэнэ. Энэ уулзалгын дүнгүүдые бүхы дэлхэйн арадууд сэдьхэлээ ханангяар угтаа.

Советскэ Союзай, Югославиин хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондын уулзалга хоёр талын харилсаа гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэһөө гадна, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ Советскэ Союзай, Югославиин ехэ туһа нэмэри болохо байна гэжэ Сараево хотын «Ослобождение» газетэ бэшэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ совет-югослав хани харилсаанай улам бүри хүгжэжэ байһыень Киевтэ болоһон уулзалга үшөө дахин элирхэйлбэ гээд Польшын «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ.

Хани ёһоной албанай хэрэгээр Индидэ ерэхээ байһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые угталгые эмхидхэхэ ниитэ-национальна комитет орон доторoo байгуулха тухай Индиин бүхы газетэнүүд мэдээсэнэ. Хүндэтэ айлшанаа эгээн лэ халуун дулаанаар, баяр жабхалантайгаар угтахбди гэжэ «Пэтриот» газетэ тэмдэглэнэ.

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков түрүүтэй Болгариин партийно-правительственна делегациин албанай хэрэгээр Польшодо ерэһэн тухай Болгариин, Польшын газетэнүүд үргэнөөр мэдээсэнэ. Түрүү статьянуудые, шэнжэлэлнүүдые эдэ газетэнүүд тунхаглахадаа, энэнь болгар польско хани барисаа, социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай харилсаа холбоо али бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ туһа нэмэри хэхэ байна гээд сэгнэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда газетэнүүд ехэ анхаралаа хандуулна. Мүнөө эндэхи шахардуу байдал һулааруулха, Араб оронуудай ба Израилиин хоорондо хөөрэлдөөнүүдые хэхэ таарамжатай байдал тогтоогдожо байна гээд газетэнүүд бэшэнэ.

Дэлхэйн түрүү үзэлтэй хэблэл Чилидэхи байдалда онсо анхаралаа хандуулһаар. Чилидэхи сэрэгэй хунтын шуһата муухай ябуулгануудые хараһан хүнүүдэй хөөрөөнүүдые Франциин «Юманите» газетэ тунхаглана.

ФКП-гэй Генеральна секретарь Жорж Марше түрүүтэй Франциин Коммунис партиин делегациин албанай хэрэгээр ДРВ-дэ ошоһон тухай, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудта хүрэһэн тухайнь «Юманите» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

ДЕЛИ

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ЕРЭХЫЕНЬ ЭНЭДХЭГ АРАД ХҮЛЕЭНЭ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Индидэ ерэхээ байһанда зорюулагдажа, Индиин нийслэл хотын эгээн ехэ залнуудай нэгэн — «Витхал бхай патель» гэжэ зал соо эмхидхэгдэһэн олониитын митингдэ Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин, Индиин Компартиин хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, парламентаринар, хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнэр сугларһан байна.

Индиин нефтехимическэ промышленностиин министр Д. К. Баруа митинг нээбэ. «Советскэ Союзай политическэ ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Леонид Ильич Брежневэй албанай хэрэгээр манай орондо ерэхыень халуунаар угтажа байнабди! — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Агууехэ ороной элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ байхаһаа гадна, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын, харилсаа холбоо тогтоохын, шахардуу байдал һулааруулхын түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ Л. И. Брежневые хүндэтэйгөөр хүлеэнэбди».

Индиин Национальна конгрессэй хүдэлмэриин комитедэй гэшүүн, парламентын гэшүүн В. Рави үгэ хэлэхэдээ, Индиин, СССР-эй арадууд бата бэхи хани барисаатай, харилсаа холбоотой юм гэжэ тэмдэглэбэ.

Индиин Компартиин Делидэхи эмхиин секретарь П. С. Гупта Индиин коммунистнуудай зүгһөө иигэжэ хэлэбэ: Энэдхэг арадай үнэн хани КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй манай орондо ерэхыень зүрхэ сэдьхэлһээ халуунаар амаршалан хүлеэжэ байнабди. Энэнь имагтал манай хоёр арадай бэшэ, харин Азиин бүхы оронуудай арадуудай хүсэл эрмэлзэлдэ харюусана.

ДЕЛИ. (ТАСС). Премьер-Министр Индира Гандиин уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев албанай хэрэгээр эндэ ерэхэ байна. Тиин тэрэниие угталгые эмхидхэхэ ниитэ-национальна комитет Индидэ байгуулагдаа.

Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшэ Ш. Д. Шарма комитедые толгойлно.

Ороной политическэ элдэб партинуудай, профсоюзай, залуушуулай ба эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, эдэнэй дунда Индиин Коммунис партиин Национальна Соведэй түрүүлэгшэ Ш. А. Данге, КПИ-гэй Национальна Соведэй Генеральна секретарь Р. Рао, штадуудай ахамад министрнүүд, ниитын ба политическэ бусад элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад комитедэй бүридэлдэ ороно.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, оронуудай арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангалгын аша туһада харюусаһан энэдхэг-совет хани барисаа бэхижүүлгын митингнүүдые комитет орон дотор үнгэргэхэ байна.

БУЭНОС-АЙРЕС

Совет киногой недели

ТАСС

Совет киногой недели эндэ эхилбэ. Александр Аловай, Владимир Наумовай «Бег», Андрей Тарковскиин «Солярис» Александр Птушкогой «Руслан и Людмила», Даниил Храбровицкиин «Укрощение огня» ба бусад кинофильмнүүдтэй, мүн совет киноискусствын классик Сергей Эйзенштейнэй хүдэлмэринүүдтэй Буэнос-Айресай хүн зон танилсаха байна.

Совет киногой долоон хоног Аргентинын нийслэл хотын соёлой байдалда элитэ ехэ ушар хэрэг болоно гэжэ нютагай хэблэл бэшэнэ.

БЕРЛИН

ХАРИЛСАА ХОЛБООН—РЕВОЛЮЦИОННО ГОЛ ХҮСЭН

ТАСС

ГДР-эй партинуудай ба олониитын эмхинүүдэй демократическа бүлэглэлэй түбэй правлениин заседани эндэ болобо. СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь А. Норден заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Социалис патриотизмын ба пролетарска интернационализмын үзэл сурталые ГДР-тэ саашадань нэбтэрүүлхын тула Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болоһон бүхэдэлхэйн конгрессэй дүнгүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ заседанида хабаадагшад тэмдэглэбэ. Советскэ Союзые тойрон жагсаһан социалис хани нэгэдэлтэ оронууд эб найрамдал хангалгада, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлдэг гэжэ мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК

«Скайлэбай» гурбадахи экипаж

ТАСС

Гурбадахи, һүүлшын экипажые «Скайлэб» станцида хүргэхэ ёһотой «Аполлон» гэжэ хэмэл одон США-дахи Канаверал хушууһаа «Сатурн-IB» гэжэ ракетээр түлхигдэн гаргагдаба.

Экипажай командир—подполковник Джеральд Карр, экипажай гэшүүд — подполковник Уильям Поуг, космонавт-эрдэмтэ, Наранай физикын талаар мэргэжэлтэ Эдвард Гибсон. Урда тээнь эдэнэр нэгэниинынье замбуулинай ниидэлгэнүүдтэ хабаадаагүй.

Космонавтнууд 84 хоногой турша соо ниидэжэ, газартаа бусаха ёһотой. Медицинскэ шэнжэлгэнүүд, газарай ашагта малтамалнуудые шэнжэлэлгэ, технологическа туршалганууд, мүн Наранай ба Когоутка гэжэ һолирнуудые ажаглалганууд хэгдэхэ, космонавтнууд газаашаа гаража, астрономическа приборнуудай плёнкотой кассетэнүүдые һэлгэхэ байна.

Табигдаһанайнгаа һүүлээр 10 минутын үнгэрэмсөөр, «Аполлон» гэжэ онгосо хараалагдаһан замдаа гараһан байгаа.

Гурбадахи экипаж ноябриин 10-да ниидхүүлэгдэхээр түсэблэгдэһэн аад, түлхин гаргагша ракетын түрүүшын шатын эбдэрэлгэһээ уламжалан, хоёр дахин хойшолуулагдаһан байгаа.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Канаверал хушууһаа табигдаһан американ «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосо ниидэжэ ябаһан «Скайлэб» станцитай холбоһон байгаа. Гурбан космонавттай гурбадахи, һүүлшын экипаж энэ онгосоор «Скайлэбта» абаашагдаа.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хуудаһа[...] «Гурбадахи жэл — ши[...]хы, дүрбэдэхи кварта[...] габшагай» — суглуу[...] Орон доторой һонин.

Хоёрдохи хуудаһ[...] «Үнэн ёһоор мүрысэх[...] Д. Дармаевай корреспон[...]ци. «Арадай хинагшад [...] соню» — корреспонде[...] Түрэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаһ[...] «Рабселькорнуудай б[...] союзна зүблөөндэ зорю[...]даһан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһ[...] Хилын саана. Уласхоо[...]дын шэнжэлэл, нютаг [...]гай һонин.

СЭНХИР ЭКРА[...]

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[...]
Улаан-Үдэ харуулна

19.00 — Дамжуулгын [...]грамма. 10.05 — Теле[...]рамма. 19.25 — «За стр[...]цами твоего учебника» һургуулиин һурагшадта [...]рюулагдаһан дамжуу[...] 20.25 — «Факел». Спор[...] һонин. 21.05 — Уласхоо[...]дын шэнжэлэл (буряад [...]лэн дээрэ). 21.25 — «[...] ажахы—эршэтэ ажал» г[...] дамжуулга. 21.55— «И [...]ли мои молодые» — теле[...]зионно фильм. 22.35 [...] А. П. Чеховэй зохёол[...]даар бэлдэгдэһэн дамж[...]га.

САГАН УЛАРИ[...]

Республикадамнай му[...]дэр үүлэтэйшэг байха. [...]гал шадарай зарим газа[...]даар багаханаар саһан [...]хо. Баруун-хойноһоо с[...]дын 5—9 метр хүсэтэй[...] һалхилха. Температура 0-[...] хойто аймагуудаар 6-[...] градус хүйтэн байха. Ба[...]лай урда эрьеэр 2 гр[...] дулаанһаа 2 градус хүр[...] хүйтэрхэ. Улаан-Үдэдэ [...] ниндөө 16—18, үдэртөө [...] 4 градус хүйтэн болохо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.